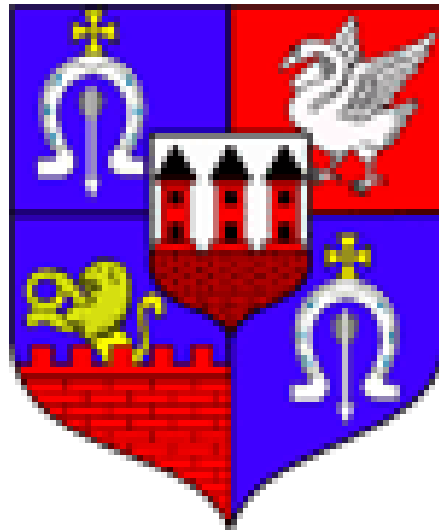

Załącznik do uchwały Nr IX/68/2015
Rady Gminy Przasnysz z dnia 23 września 2015 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PRZASNYSZ NA LATA 2015–2023

Przasnysz 2015

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
I. DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY PRZASNYSZ	4
1. Ogólna charakterystyka	4
1.1. Położenie	4
1.2. Historia	5
2. Demografia	5
3. Zasoby przyrodnicze	7
3.1. Ukształtowanie terenu	7
3.2. Gleby	7
3.3. Warunki wodne	7
3.4. Warunki klimatyczne	8
3.5. Pomniki przyrody	8
4. Gospodarka	9
4.1. Rolnictwo	9
4.2. Działalność gospodarcza nierolnicza	14
4.3. Rynek pracy i bezrobocie	17
5. Infrastruktura techniczna	18
5.1. Zaopatrzenie w wodę	18
5.2. Gospodarka ściekowa	19
5.3. Energia elektryczna	20
5.4. Infrastruktura drogowa	20
6. Oświata	21
7. Kultura	23
8. Analiza budżetu Gminy Przasnysz (2009 – 2013)	24
9. Projekty realizowane przez Gminę Przasnysz	31
II. KIERUNKI ROZWOJU GMINY PRZASNYSZ	37
1. Wyniki ankiet	37
2. Analiza SWOT	41
3. Wizja, cele i zadania Gminy Przasnysz	43
4. Wskaźniki realizacji Strategii	48
III. WDRAŻANIE I MONITOROWANIE REALIZACJI STRATEGII	52
1. Finansowanie Strategii	52
2. Programy operacyjne na lata 2014 – 2020	52
3. Wdrażanie i nadzór nad realizacją Strategii	54
4. Ewaluacja Strategii	54
SPIS RYSUNKÓW, TABEL, WYKRESÓW	55

WSTĘP

Strategia Rozwoju Gminy Przasnysz powstała z inicjatywy władz lokalnych i przedstawia obecny stan rozwoju Gminy oraz wytycza kierunki działania na najbliższe lata. W procesie tworzenia dokumentu uczestniczyła społeczność lokalna. Konsultacje społeczne przebiegały w dwóch etapach: każdy mieszkaniec miał możliwość wypowiedzieć się na temat rozwoju gminy wypełniając ankietę oraz zgłaszając uwagi, propozycje do przygotowanego projektu strategii. Wyniki ankiet przedstawiono w treści dokumentu, obszary wskazywane przez respondentów jako wymagające interwencji znalazły odzwierciedlenie w celach strategicznych, operacyjnych i zadaniach planowanych do realizacji.

Strategia niezbędna jest w każdej organizacji, w tym także w samorządzie szczebla gminnego. Ułatwia nie tylko rozwój społeczno-gospodarczy, systematyzuje i porządkuje cele i kierunki rozwoju, ale także pozwala bardziej efektywnie wykorzystywać zewnętrzne źródła finansowania inwestycji. Stąd przedmiotowy dokument pomocny będzie w procesie ubiegania się o środki unijne w rozpoczętej perspektywie finansowej 2014–2020. Nabyte doświadczenia z okresu sprzed akcesji Polski do Unii Europejskiej oraz z lat 2004–2006 i 2007 – 2013 pozwolą w połączeniu ze spójną wizją rozwoju zrealizować założone cele strategiczne i operacyjne wykorzystując w maksymalnym stopniu środki zewnętrzne zwłaszcza pochodzące z budżetu UE. Strategia podnosi także wiarygodność gminy wobec podmiotów zewnętrznych i ma wpływ na decyzje dotyczące lokalizacji inwestycji na terenie gminy.

Ramy czasowe obowiązywania strategii to lata 2015–2023. Dokument obowiązuje od dnia podjęta uchwały przez Radę Gminy do roku 2023, więc do czasu kiedy kończy się okres kwalifikowania wydatków w projektach realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności.

Strategia Rozwoju Gminy Przasnysz składa się z trzech rozdziałów. Pierwszy rozdział Diagnoza strategiczna Gminy Przasnysz przedstawia ogólne informacje o gminie (położenie, historię, demografię, zasoby przyrodnicze) oraz charakteryzuje najważniejsze obszary społeczno – gospodarcze gminy (rolnictwo, działalność gospodarczą pozarolniczą, rynek pracy i bezrobocie, oświatę, kulturę). Przedstawiona jest tu także analiza budżetu z lat 2009–2013 oraz najważniejsze przedsięwzięcia realizowane przez gminę.

W drugim rozdziale Kierunki rozwoju Gminy Przasnysz przedstawiono wyniki ankiet, analizę mocnych i słabych stron oraz priorytety rozwoju w tym zadania planowane do realizacji. Nakreślono tu wizję rozwoju, cel główny oraz obszary i cele strategiczne, cele operacyjne i zadania. Dążąc do osiągnięcia celu głównego który brzmi: **Poprawa jakości życia mieszkańców i prowadzenia działalności gospodarczej w tym rolniczej na terenie gminy przez unowocześnienie infrastruktury technicznej i społecznej oraz wprowadzenie bogatej oferty kulturalno – rozrywkowej dla mieszkańców i turystów**, wyodrębniono cztery cele strategiczne: Rozwój infrastruktury służącej poprawie jakości życia mieszkańców gminy, Zwiększenie atrakcyjności turystyczno – krajobrazowej gminy, Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i rozwój rolnictwa w gminie, Rozwój kapitału ludzkiego. W rozdziale tym zawarte są wskaźniki realizacji strategii, każdemu celowi operacyjnemu przypisano określone wskaźniki wraz ze źródłem pozyskiwania informacji o wskaźniku.

Trzeci rozdział Wdrażanie i monitorowanie realizacji strategii przedstawia poza budżetowe możliwości finansowania strategii, dostępne programy operacyjne w obecnej per-

spektywie finansowej i system funkcjonowania programów, a zwłaszcza Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014 – 2020. Zawarte są tu także zagadnienia związane z wdrażaniem i nadzorem nad realizacją strategii oraz jej ewaluacją.

Strategia Rozwoju Gminy Przasnysz nie zawiera precyzyjnej listy inwestycji planowanych do realizacji w okresie obowiązywania dokumentu. Szczegółowe informacje na temat zadań inwestycyjnych zawarte są w dokumentach, które są stale aktualizowane, np. w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym.

Przygotowując strategię wykorzystano dane Urzędu Gminy Przasnysz, Głównego Urzędu Statystycznego, informacje zawarte w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przasnysz, a także opracowania udostępnione przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju oraz Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie.

I. DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY PRZASNYSZ

1. Ogólna charakterystyka

1.1. Położenie

Gmina Przasnysz położona jest w północnej części województwa mazowieckiego, w południowo – wschodniej części powiatu przasnyskiego. Otacza pierścieniem miasto Przasnysz, w którym znajduje się siedziba władz gminnych. Graniczy z Miastem Przasnysz oraz gminami: Płoniawy Bramura, Krasne, Czernice Borowe, Krzynowłoga Mała i Jednorożec. Powierzchnia gminy wynosi 18 390 ha, zamieszkuje ją 7 366 osób (dane Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2014 r.). Jest to gmina typowo wiejska, zorganizowana w 34 sołectwa. Sieć osadniczą stanowi 50 miejscowości. Przez teren gminy przepływa Węgiełka, prawy dopływ Orzyca.

Rysunek 1. Gmina Przasnysz na tle powiatu przasnyskiego

Źródło: www.zpp.pl

1.2. Historia¹

Pierwsze ślady osadnictwa na terenie gminy Przasnysz datuje się na okres kultury łużyckiej (ok. 1000–500 r. p.n.e.). Najcenniejszym śladem osadnictwa jest cmentarzysko w Dobrzankowie (od I w. p.n.e. do III w. n.e.). Najstarszą miejscowością na terenie gminy są Kijewice, które powstały ok. VI w. Na XIII w. datuje się powiązanie miejscowej ludności z grodem ciechanowskim. W 1526 roku teren gminy Przasnysz włączony został do Korony. Za sprawą rozbiorów znalazł się w Prusach do roku 1806 kiedy został wyzwolony dzięki wojskom napoleońskim. Istotny wpływ na rozwój gminy miało miasto Przasnysz, które dzięki wzrostowi liczby ludności stawało się coraz większym rynkiem zbytu dla okolicznych rolników. I wojna światowa przyniosła straty zarówno w liczbie ludności, jak i materialne. Wybuch II wojny światowej i klęska wrześniowa spowodowała włączenie terenu gminy do Rzeszy, nastąpiło podporządkowanie pod względem wojskowym, gospodarczym i administracyjnym okupantowi. Gmina Przasnysz w swojej obecnej postaci powstała 1 stycznia 1973 r. z połączenia trzech gromad: Dobrzankowa, Krępy, Przasnysza. Wraz z nowym podziałem administracyjnym z 1975 r. znalazła się w granicach województwa ostrołęckiego, a od 1999 r. weszła w skład powiatu przasnyskiego i województwa mazowieckiego.

2. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego Gminę Przasnysz zamieszkuje 7 351 osób (stan na 31 grudnia 2013 roku). Szczegółową strukturę mieszkańców zawiera tabela nr 1.

Tabela 1. Struktura demograficzna Gminy Przasnysz

Lata	Ludność zamieszkująca Gminę Przasnysz	Mężczyźni		Kobiety	
		liczba osób	%	liczba osób	%
2009	7240	3657	50,51	3583	49,49
2010	7430	3732	50,23	3698	49,77
2011	7405	3742	50,53	3663	49,47
2012	7350	3703	50,38	3647	49,62
2013	7351	3701	50,35	3650	49,65

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

¹ Wykorzystano informacje zawarte w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przasnysz

Z analizy powyższych danych wynika nieznaczny wzrost mieszkańców gminy w 2013 roku w stosunku do roku 2009 – o 111 osób, czyli o 1,5 %. Porównując liczbę ludności według płci w analizowanym okresie nieznaczną przewagę stanowili mężczyźni o ok. 1,0 %.

Tabela 2. Przyrost naturalny

L.p.	Rok	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny
1.	2009	90	79	11
2.	2010	94	87	7
3.	2011	91	77	14
4.	2012	81	86	-5
5.	2013	82	69	13

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Przyrost naturalny w analizowanym okresie za wyjątkiem 2012 roku był dodatni, co oznacza, że więcej było urodzeń niż zgonów.

Tabela 3. Aktywność zawodowa mieszkańców Gminy Przasnysz

L.p.	Rok	Liczba ludności w wieku		
		przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
1.	2009	1363	4606	1271
2.	2010	1377	4852	1201
3.	2011	1345	4846	1214
4.	2012	1320	4816	1214
5.	2013	1284	4822	1245

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

W całym analizowanym okresie dominującą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, których odsetek wzrastał – w 2009 roku wynosił 63,62 %, a w 2013 roku - 65,60 %. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w niewielkim stopniu ale sukcesywnie maleje (18,83 % w 2009 roku i 17 47 % w 2013 roku), na zbliżonym poziomie utrzymuje się

ilość osób w wieku poprodukcyjnym. Wzrastająca liczba osób w wieku produkcyjnym świadczy o konieczności podejmowania działań w zakresie zwiększania miejsc pracy, by młode osoby wchodzące na rynek pracy nie były zmuszone korzystać ze świadczeń pomocy społecznej lub wyjeżdżać do większych ośrodków miejskich bądź za granicę.

3. Zasoby przyrodnicze²

3.1. Ukształtowanie terenu

Znaczna część obszaru gminy (ponad 80% powierzchni) położona jest w obrębie Wysoczyzny Ciechanowskiej. Ziemie położone w tym mezoregionie są typowo równinne, wzniesienia wahają się od 110 m do nieco ponad 120 m n.p.m., najwyżej położone miejsce znajduje się niedaleko Sątrzaski (132 m n.p.m.). Natomiast północno – zachodnie obrzeża gminy należą do Wzniesień Mławskich, są to tereny bardziej zróżnicowane, pagórkowate, w większości porośnięte lasami. Najwyżej położone miejsce znajduje się w rejonie Osówca Szlacheckiego i wynosi 184,8 m n.p.m., w rejonie tym nachylenie terenu przekracza 10%. Struktura i rzeźba terenu nie stanowi ograniczeń w rozwoju rolnictwa i osadnictwa oraz lokalizacji inwestycji produkcyjno – usługowych. Teren gminy nie należy do zasobnych w surowce mineralne, wstępują tylko niewielkie złoża kruszywa naturalnego.

3.2. Gleby

Gleby w gminie zaliczane są do mało zdegradowanych i zdewastowanych. Ze względu na przydatność rolniczą najżyźniejsze grunty występują na terenach południowo – zachodniej i zachodniej części gminy. Gleby najsłabsze, tj. V i VI kl. bonitacyjnej przeważają w części północnej i wschodniej (38,6%). Do gleb dobrych i bardzo dobrych (klasa II i III) należy 23,9% gleb gminy.

Na przeważającej części gminy występują gleby IV kl. (60,2%), charakterystyczne dla Wysoczyzny Ciechanowskiej. Jest to obszar o najwyższej przydatności rolniczej. Przepisy szczególne oraz plan zagospodarowania przestrzennego gminy Przasnysz ogranicza wprowadzanie trwałej zabudowy na tych glebach, które zalicza się do chronionych. Grunty o słabszych klasach nie podlegają takiej ochronie, a ze względu na niską przydatność rolniczą wskazane są do zalesienia lub przeznaczone na cele nierolnicze.

3.3. Warunki wodne

Zasoby wód podziemnych na terenie gminy zaliczane są do niezbyt dużych ale pokrywają potrzeby ludności Gminy i Miasta Przasnysza. Z badań prowadzonych w ramach monitoringu wód podziemnych wynika, że użytkowy czwartorzędowy poziom wodonośny na

² Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przasnysz

terenie gminy posiada wody dobrej jakości. Woda ta przed wykorzystaniem wymaga prostego uzdatnienia. Związki azotu i chlorki świadczące o przenikaniu zanieczyszczeń z powierzchni ziemi występują w małych ilościach.

Obszar gminy Przasnysz położony jest w obrębie rzeki Węgiejki, która jest dopływem Orzyca należącego do zlewni rzeki Narew. Węgiejka przepływa przez obszar gminy odcinkiem ok. 20 km. W rejonie Dobrzankowa do Węgiejki wpływa największy jej dopływ – rzeka Morawka o długości ok. 11 km w obrębie gminy. Oprócz rzek na terenie gminy zlokalizowany jest w Karwaczu sztuczny zbiornik wodny o powierzchni 13,0 ha. Na terenie gminy występują również zbiorniki wodne w postaci stawów, do głównych należą zlokalizowane w: Golanach, Gostkowie, Gębinach, Lisiogórze, Mchówku i Mchowie. Powyższe cieki wodne, jako typowo nizinne, charakteryzują wyższe stany wód w okresie wiosennych roztopów i zwiększonych opadów jesienią. Występujące z koryta wody zalewają pobliskie tereny, w większości zajęte przez użytki rolne. W celu poprawy warunków produkcji rolniczej zmeliorowano część gminy, głównie południowo – zachodnią i zachodnią część – ponad 40% powierzchni.

3.4. Warunki klimatyczne

Gmina Przasnysz leży w strefie klimatu przejściowego. Charakteryzuje się on dużą zmiennością typów pogody w ciągu roku. Opady atmosferyczne są stosunkowo niskie i wynoszą maksymalnie 550 mm, co oznacza że są zbliżone do średniej rocznej sumy opadów atmosferycznych dla Polski. Ta niewielka ilość opadów powodować może deficyt wód w glebach ponieważ część wody bierze udział w odpływie powierzchniowym i wgłębnym. Najmniejsze opady występują w lutym i marcu (20 – 30 mm), natomiast największe w czerwcu i lipcu (ok. 80 mm). Na terenie gminy występuje przewaga wiatrów zachodnich (20% częstotliwości), wiosną nasilają się wiatry północne. Wpływ na klimat mają przepływające przez teren gminy rzeki, zwłaszcza Węgiejka charakteryzująca się dużą i stałą wilgotnością i częstym występowaniem mgieł. Częstotliwość występowania mgieł to ok. 30 dni w roku, zwłaszcza w okresie październik – grudzień.

3.5. Pomniki przyrody

Na terenie gminy występują zabytkowe parki podworskie w miejscowościach: Leszno, Karwacz, Obręb. W parku w Karwaczu istnieją dwa pomniki przyrody - dęby szypułkowe, natomiast w miejscowości Dębiny - lipa drobnolistna. W Karwaczu znajduje się duży głaz narzutowy.

4. Gospodarka

4.1. Rolnictwo

Ze względu na uwarunkowania środowiskowe i istniejącą tradycję podstawową dziedziną gospodarczą gminy jest rolnictwo. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2010 roku (dane z Powszechnego spisu rolnego) na terenie gminy funkcjonuje 1306 gospodarstw. Średnia powierzchnia gospodarstw ogółem wynosi 11,43 ha. Największą liczbę gospodarstw stanowią gospodarstwa o powierzchni do 10 ha (61,87%) - wliczono tu wszystkich właścicieli gruntów rolnych, także tych którzy posiadają grunty rolne o powierzchni poniżej 1 ha. Natomiast stosując definicję gospodarstwa rolnego z Ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego³, która definiuje gospodarstwo jako obszar użytków rolnych o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha, blisko połowę (48,92%) stanowią gospodarstwa o powierzchni ponad 10 ha.

Tabela 4. Powierzchnia i ilość gospodarstw rolnych na terenie gminy Przasnysz

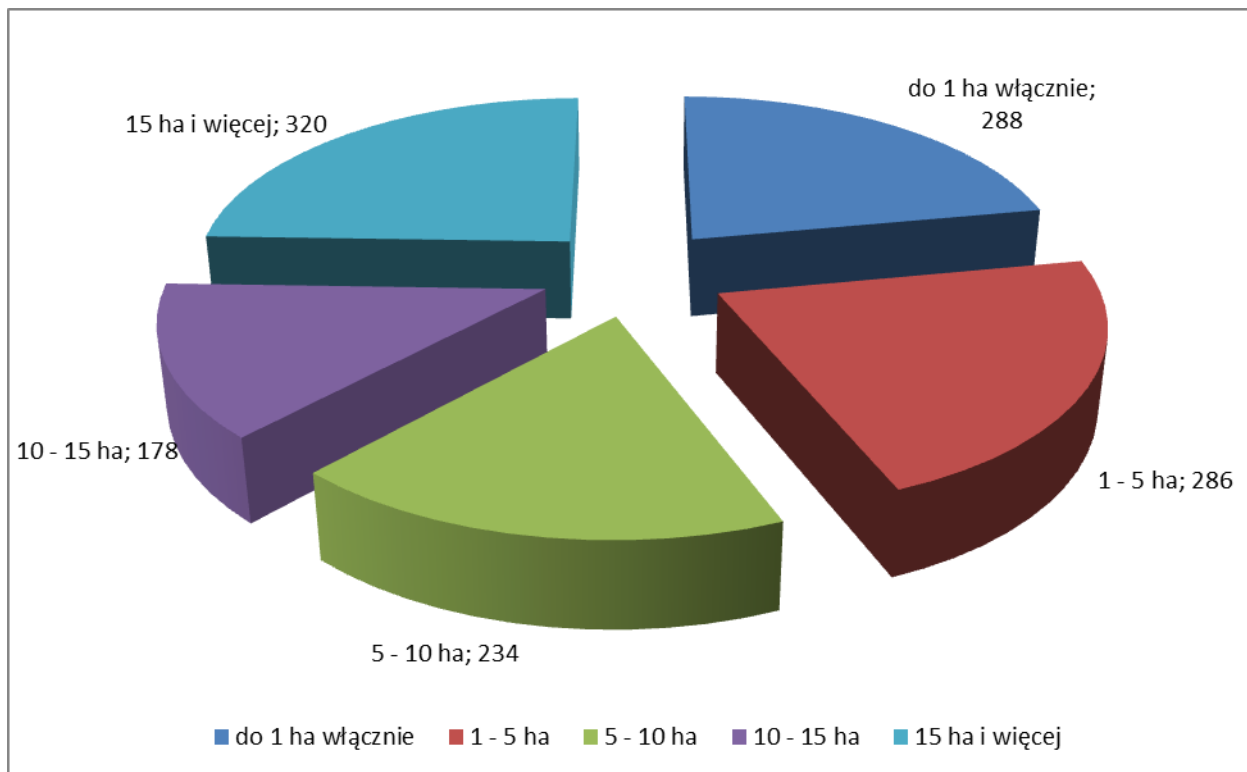
L.p.	Powierzchnia gospodarstw ogółem	Jedn. miary	Ilość
1.	do 1 ha włącznie	szt.	288
2.	1 – 5 ha	szt.	286
3.	5 – 10 ha	szt.	234
4.	10 – 15 ha	szt.	178
5.	15 ha i więcej	szt.	320
Razem			1306

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego (Powszechny spis rolny z 2010 r.)

³ Art. 2 Ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 803)

Wykres 1. Wielkość gospodarstw na terenie gminy Przasnysz

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Z racji na typowo rolniczy charakter gminy Przasnysz, na jej terenie przeważają grunty orne (pod zasiewami), ich powierzchnia wynosi 9 694, 89 ha. Strukturę gruntów przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Struktura gruntów na terenie gminy Przasnysz

L.p.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	Powierzchnia
1.	Grunty pod zasiewami	ha	9694,89
2.	Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	ha	50,79
3.	Uprawy trwałe	ha	29,77
4.	Sady ogółem	ha	19,42
5.	Ogrody przydomowe	ha	2,44

6.	Łąki trwałe	ha	2620,05
7.	Pastwiska trwałe	ha	672,00
8.	Pozostałe użytki rolne	ha	163,12
9.	Lasy i grunty leśne	ha	1229,39
10.	Pozostałe grunty	ha	462,81
Razem			14944,68

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego (Powszechny spis rolny z 2010 r.)

W produkcji rolnej ziemia wykorzystywana jest głównie pod zasiew zbóż, m. in. pszenicy jarej i ozimej, żyta, pszenżyta, owsa. Struktura zasiewów odpowiada zakresowi produkcji zwierzęcej. Strukturę zasiewów przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Struktura zasiewów na terenie gminy Przasnysz

L.p.	Uprawa	Jedn. miary	Powierzchnia
1.	Pszenica ozima	ha	1328,05
2.	Pszenica jara	ha	124,92
3.	Żyto	ha	1361,34
4.	Jęczmień ozimy	ha	363,53
5.	Jęczmień jary	ha	705,74
6.	Owies	ha	510,07
7.	Pszenżyto ozime	ha	1642,61
8.	Pszenżyto jare	ha	87,50
9.	Mieszanki zbożowe ozime	ha	175,81
10.	Mieszanki zbożowe jare	ha	930,86
11.	Kukurydza na ziarno	ha	141,72
12.	Ziemniaki	ha	107,09
13.	Uprawy przemysłowe	ha	663,45
14.	Buraki cukrowe	ha	214,36
15.	Rzepak i rzepik razem	ha	449,09

16.	Strączkowe jadalne na ziarno razem	ha	11,40
17.	Warzywa gruntowe	ha	1,15
Razem			8818,69

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego (Powszechny spis rolny z 2010 r.)

Wśród gospodarstw położonych na terenie gminy Przasnysz przeważają gospodarstwa zajmujące się hodowlą bydła (560 gospodarstw) i trzody chlewnej (285 gospodarstw). Natomiast analizując ilość zwierząt w gospodarstwach to najwięcej jest drobiu (100583 szt.) oraz trzody chlewnej (18390 szt.) i bydła (12400 szt.). Poglówie zwierząt gospodarskich przedstawia tabela 7.

Tabela 7. Poglówie zwierząt gospodarskich

L.p.	Zwierzęta gospodarskie	Liczba gospodarstw (w szt.)	Liczba zwierząt gospodarskich (w szt.)
1.	Bydło razem, w tym:	560	12400
2.	krowy	507	6369
3.	Trzoda chlewna razem, w tym:	285	18390
4.	trzoda chlewna lochy	243	1434
5.	konie	78	310
6.	Drób ogółem razem	180	100583
7.	Drób ogółem drób kurzy	168	59145

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego (Powszechny spis rolny z 2010 r.)

Ponieważ podstawową dziedziną działalności gospodarczej Gminy Przasnysz jest rolnictwo to też głównym dochodem gospodarstw domowych jest dochód z działalności rolniczej. Strukturę źródeł gospodarstw domowych obrazuje tabela 8.

Tabela 8. Źródło dochodów gospodarstw domowych

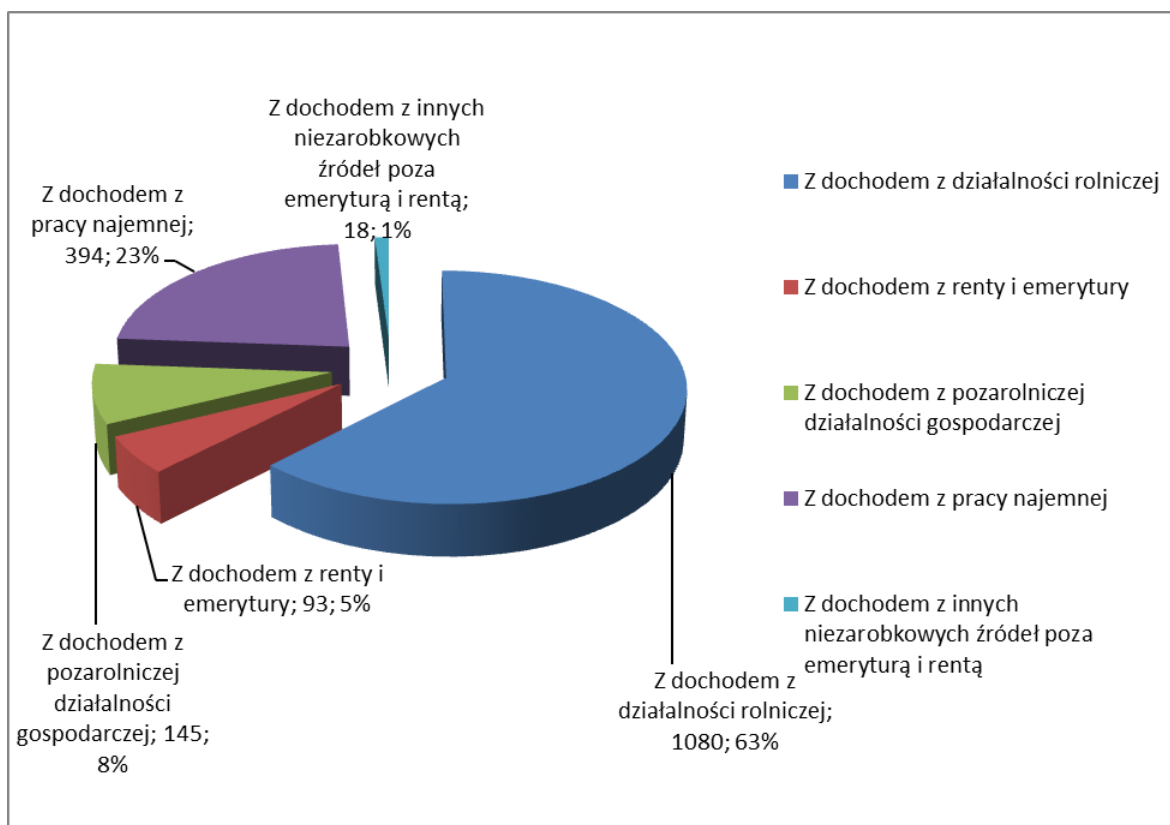
L.p.	Źródło dochodu gospodarstwa	Jedn. miary	Ilość
1.	Z dochodem z działalności rolniczej	gospodarstwo domowe	1080
2.	Z dochodem z emerytury i renty	gospodarstwo domowe	93

3.	Z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	gospodarstwo domowe	145
4.	Z dochodem z pracy najemnej	gospodarstwo domowe	394
5.	Z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	gospodarstwo domowe	18
6.	Bez dochodów z działalności rolniczej	gospodarstwo domowe	226
7.	Bez dochodów z emerytury i renty	gospodarstwo domowe	1213
8.	Bez dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej	gospodarstwo domowe	1161
9.	Bez dochodów z pracy najemnej	gospodarstwo domowe	912
10.	Bez dochodów z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	gospodarstwo domowe	1288

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego (Powszechny spis rolny z 2010 r.)

Wykres 2. Źródła dochodów gospodarstw domowych

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

4.2. Działalność gospodarcza nierolnicza

W gminie Przasnysz na koniec 2013 roku zarejestrowanych było 451 podmiotów gospodarczych. Główną formą prowadzenia działalności była działalność prowadzona przez osoby fizyczne (382 podmioty), spółek handlowych zarejestrowanych było 17, podmiotów w sektorze publicznym – 16, stowarzyszeń i organizacji społecznych – 16, poza tym dwie spółdzielnie i jedna fundacja. Strukturę podmiotów gospodarczych przedstawia tabela 9.

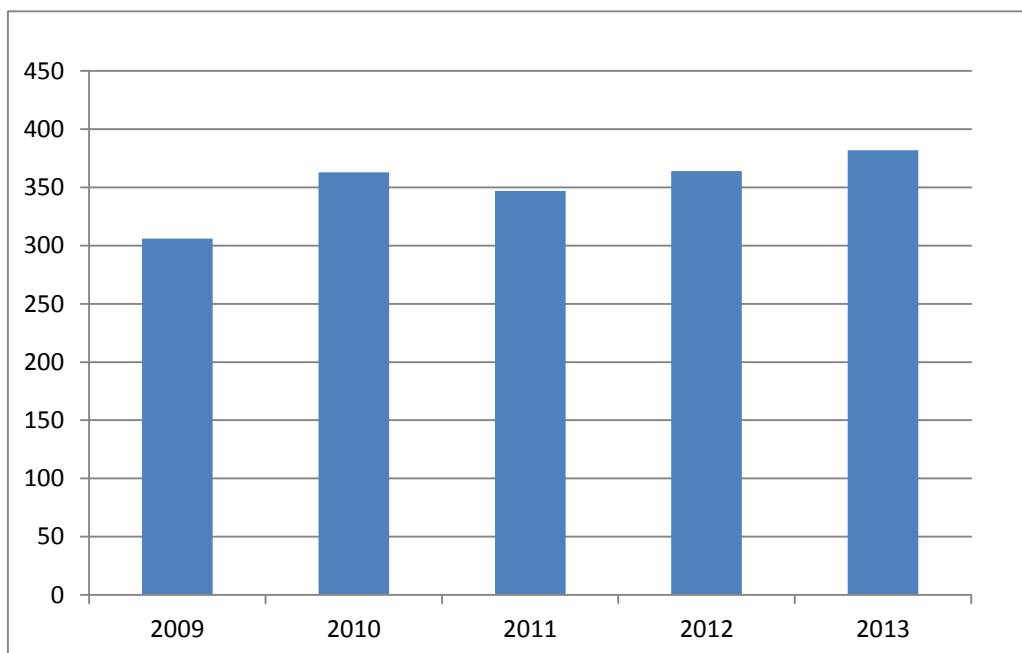
Wykres 3 obrazuje dynamikę rozwoju przedsiębiorstw prowadzących przez osoby fizyczne w latach 2009 - 2013.

Tabela 9. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w latach 2009 – 2013

Podmioty wg sektorów własnościowych	2009	2010	2011	2012	2013
Sektor publiczny – ogółem	12	12	12	16	16
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	11	11	11	14	15
Sektor prywatny – ogółem	348	405	391	412	435
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	306	363	347	364	382
Spółki handlowe	8	8	10	15	17
Spółdzielnie	2	2	2	2	2
Fundacje	0	0	0	0	1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	15	15	15	15	16
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	360	417	403	428	451

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 3. Dynamika rozwoju przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Według stanu na koniec 2013 roku najwięcej zarejestrowanych było podmiotów w sektorze rolnictwa i leśnictwa (135 podmiotów), handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych włączając motocykle (106 podmiotów), a także budownictwa (59 podmiotów), transportu i gospodarki magazynowej (39 podmiotów) i przetwórstwa przemysłowego (32 podmioty). Dominują mikroprzedsiębiorstwa, których na koniec 2013 r. zarejestrowanych było 441. Szczegółową strukturą podmiotów gospodarczych wg. sekcji PKD 2007 przedstawia tabela 10.

Tabela 10. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD

L.p.	Podmioty gospodarcze wg. sekcji PKD 2007	Ilość
1.	Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	135
2.	Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	1
3.	Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	32
4.	Sekcja F Budownictwo	59
5.	Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	106
6.	Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	39
7.	Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6

8.	Sekcja J Informacja i komunikacja	2
9.	Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9
10.	Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2
11.	Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6
12.	Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11
13.	Sekcja P Edukacja	17
14.	Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5
15.	Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5
16.	Sekcje S i T Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	16

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Z analizy danych z ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Urząd Gminy wynika, że liczba przedsiębiorców (osób fizycznych) prowadzących w ostatnich latach działalność gospodarczą na terenie gminy ma tendencję rosnącą. Tendencja ta - zakładając że utrzyma się w kolejnych latach - przynieść może dalszy wzrost liczby podmiotów gospodarczych, a za tym tworzenie nowych miejsc pracy. Bodźcem do rozwoju przedsiębiorczości będą też fundusze unijne w nowej perspektywie finansowej na lata 2014 – 2020.

Najwięcej podmiotów prowadzących działalność gospodarczą jest w następujących miejscowościach: Leszno, Bartniki, Bogate, Karwacz i Dobrzankowo są to miejscowości charakteryzujące się znacznym odsetkiem ludności pracującej poza rolnictwem.

Na terenie gminy Przasnysz funkcjonuje Przasnyska Strefa Gospodarcza w Sierakowie zajmująca obszar o powierzchni 306 ha. W skład Strefy wchodzi lotnisko o powierzchni 107 ha, Specjalna Strefa Ekonomiczna - podstrefa Tarnobrzskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej o powierzchni 55 ha, oraz ponad 100 działek o powierzchni od 30 arów do 8 ha, przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod działalność produkcyjną, usługową, handlową. Teren jest uzbrojony w niezbędną infrastrukturę techniczną: sieć energetyczną o mocy 14 megawatów, oświetlenie, sieć telekomunikacyjną, kanalizację sanitarną i deszczową, wodociągi, drogi wewnętrzne i dojazdowe, ciągi pieszo – rowe. Rozwijająca się strefa gospodarcza jest bodźcem do rozwoju przedsiębiorczości a tym samym powstawania nowych miejsc pracy.

Źródło: <http://investareas.pl/pl/oferty-inwestycyjne.html>

4.3. Rynek pracy i bezrobocie

Bezrobocie jest poważnym problemem społecznym i gospodarczym z jakim stykają się zarówno władze samorządowe wszystkich szczebli, jak i władze krajowe. Zjawisko to niesie za sobą marginalizację społeczną, ubóstwo, różnej postaci patologię jak: alkoholizm, przemoc i inne.

Analizując stopę bezrobocia wśród ludności w wieku produkcyjnym w latach 2009 – 2013 na terenie gminy Przasnysz, do 2011 r. obserwujemy spadek liczby bezrobotnych, natomiast w kolejnych latach omawianego okresu liczba ta rośnie i na koniec 2013 r. wynosiła 12,6%. Powyższa tendencja występuje także na szczeblu powiatowym, wojewódzkim i krajowym. Jest to efekt kryzysu gospodarczego, występującego spadku sprzedaży towarów i usług i w związku z tym likwidacji miejsc pracy. W przeliczeniu na osoby w 2013 r. zarejestrowanych było 571 bezrobotnych. Sytuacja pod względem bezrobocia w gminie Przasnysz jest gorsza niż w powiecie przasnyskim (11,3%) i w województwie mazowieckim (8,5%).

Tabela 11. Bezrobocie rejestrowane na terenie gminy Przasnysz w latach 2009 - 2013

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2009	2010	2011	2012	2013
Bezrobotni zarejestrowani wg płci						
ogółem	osoba	496	493	485	519	571
mężczyźni	osoba	245	235	228	263	305
kobiety	osoba	251	258	257	256	266
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci						
ogółem	%	11,6	10,9	10,7	11,5	12,6
mężczyźni	%	10,4	9,4	9,1	10,5	12,2
kobiety	%	13,2	12,8	12,8	12,8	13,2

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

5. Infrastruktura techniczna

5.1. Zaopatrzenie w wodę⁴

Gmina Przasnysz jest zwodociągowana, sieć wodociągowa o łącznej długości 219,4 km doprowadzona jest do wszystkich miejscowości gminy. Z sieci tej korzysta 1805 gospodarstw domowych. Wg danych GUS w 2013 r. z sieci korzystało 5783 osób, co stanowi 78,7 % ogółu ludności, a zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wyniosło 53,7 m³.

Tabela 12. Infrastruktura wodociągowa na terenie gminy Przasnysz w latach 2009 - 2013

L.p.	Lata	Długość sieci wodociągowej (w km)	Liczba ludności korzystającej z wodociągu	Korzystający z wodociągu (w % ogółu ludności)	Woda dostarczona gospodarstwom domowym (dm ³)	Ilość przyłączy do budynków mieszkalnych
1.	2009	211,90	5627	77,70	307,70	1723
2.	2010	211,90	5789	77,90	380,20	1741
3.	2011	211,90	5790	78,20	362,20	1764
4.	2012	211,90	5765	78,40	388,80	1785
5.	2013	219,40	5783	78,70	394,10	1805

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Na terenie gminy funkcjonują cztery stacje uzdatniania wody:

- 1) stacja uzdatniania wody w Lesznie, która zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Annopol, Cierpigórz, Golany, Gostkowo, Janin, Księżstwo, Leszno; wydajność stacji wynosi 270 m³/d, woda ujmowana jest przez dwie studnie głębinowe;
- 2) stacja uzdatniania wody w Helenowie Nowym, zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Bogate, Dobrzankowo, Emowo, Fijałkowo, Helenowo Gadomic, Helenowo Nowe, Helenowo Stare, Józefowo, Lisiogóra, Wielodróż, część wsi Wyrąb Karwacki; wydajność stacji wynosi 270,00 m³/d; woda ujmowana jest przez dwie studnie głębinowe;
- 3) stacja uzdatniania wody w Szli, która zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Bartniki, Cegielnia, Dębiny, Frankowo, Grabowo, Góry Karwackie, Karbówko, Karwacz, Kuskowo, Mchówko, Nowa Krępa, Osówiec Kmiecy, Osówiec Szlachecki, Polny Młyn, Sątrzaska, Stara Krępa, Szla, Święte Miejsce, Wandolin, Wygoda, część wsi Wyrąb Karwac-

⁴ Opracowano na podstawie danych GUS wg stanu na koniec 2013 roku oraz danych Urzędu Gminy Przasnysz

ki, Zakocie, Zawadki; wydajność stacji wynosi 625,9 m³/d, woda ujmowana jest przez dwie studnie głębinowe;

- 4) stacja uzdatniania wody w Mchowie, zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Mchowo, Trzcianka, Oględa; wydajność stacji wynosi 120,00 m³/d; woda ujmowana jest przez trzy studnie głębinowe;

Ponadto część miejscowości gminy (miejscowości: Brzezice, Kijewice, Klewki, Mirów, Obręb, Sierakowo) zaopatrywana jest w wodę przez Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Przasnyszu, wydajność stacji wynosi 8152 m³/d.

Moce wszystkich pięciu stacji uzdatniania wody nie są w pełni wykorzystywane i stanowią rezerwę dla rozwoju mieszkalnictwa i potencjalnej działalności gospodarczej i rolniczej.

Władze samorządowe permanentnie podnoszą jakość świadczonych usług modernizując infrastrukturę wodociągową. W latach 2009 – 2011 zmodernizowano stację uzdatniania wody w Lesznie. W ramach inwestycji zrealizowano szereg prac budowlanych w budynku stacji, zagospodarowano teren oraz wykonano prace technologiczne. Wartość prac wyniosła ponad 1,2 mln. Zmodernizowana stacja należy do najnowocześniejszych na terenie gminy Przasnysz.

5.2. Gospodarka ściekowa⁵

Budowę kanalizacji sanitarnej w gminie rozpoczęto w 2004 r. Obecnie sieć kanalizacyjna ma długość 65,30 km. Podłączonych jest 628 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, a z sieci korzysta 2346 osób, co stanowi 31,90 % ogółu ludności. Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków zarządzanej przez Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Przasnyszu. Oczyszczalnia w 2001 r. poddana została rozbudowie, jest to oczyszczalnia typu mechaniczno – biologicznego z podwyższonym usuwaniem związków biogenych, pracując w oparciu o osad czynny. Przepustowość oczyszczalni wynosi 4000 m³/dobę, oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Węgiejki.

⁵ Opracowano na podstawie danych GUS wg stanu na koniec 2013 roku oraz danych Urzędu Gminy Przasnysz

Tabela 13. Rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Przasnysz w latach 2009 - 2013

Lp.	Lata	Długość sieci kanalizacyjnej (w km)	Liczba ludności korzystającej	Korzystający z kanalizacji (w % ogółu ludności)	Ilość odprowadzonych ścieków (dam ³)	Ilość przyłączy do budynków mieszkalnych (szt.)
1.	2009	31,70	1065	14,70	34,00	278
2.	2010	37,80	1297	17,50	54,00	338
3.	2011	37,80	1911	25,80	57,00	472
4.	2012	65,30	2279	31,00	53,00	603
5.	2013	65,30	2346	31,90	72,00	628

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

W części gminy w której występują niewielkie miejscowości gdzie posesje są rozproszone tzw. kolonie ze względów ekonomicznych nie jest budowana sieć kanalizacyjna. Realizowane są tam projekty polegające na budowie przydomowych oczyszczalni ścieków, obecnie funkcjonuje 309 przydomowych oczyszczalni. W latach 2015 – 2016 planowana jest budowa kolejnych oczyszczalni.

Budowa kanalizacji sanitarnej i przydomowych oczyszczalni ścieków przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców, sprzyja rozwojowi budownictwa mieszkaniowego i działalności gospodarczej oraz wpływa na poprawę stanu środowiska naturalnego. Władze lokalne dostrzegając korzyści płynące z kanalizacji gminy rozwijają sieć kanalizacyjną. Od 2007 roku wybudowano ok. 55 km sieci kanalizacyjnej z możliwością przyłączenia 487 posesji. Obecnie trwają prace projektowe mające na celu skanalizowanie miejscowości: Bartniki, Karwacz, Mchowo, Stara Krępa.

5.3. Energia elektryczna⁶

Gmina w energię elektryczną zasilana jest z miasta Przasnysz, ze stacji redukcyjnej 110/15 kV. Ze stacji tej wyprowadzane są linie napowietrzne, z których część stanowi sieć gminną średniego napięcia, którego łączna długość wynosi 167 km. Napięcie odprowadzane jest do sieci transformatorowych, w których następuje obniżenie napięcia średniego do wartości 0,4 kV. Stacji transformatorowych na terenie gminy jest 109.

Sieć energetyczna na terenie gminy jest dobrze rozwinięta i stanowi jednolity spójny system. Korzystne położenie województwa mazowieckiego w stosunku do głównych korytarzy sieci energetycznych wysokich napięć stwarza dobrą sytuację dla inwestorów poszukujących dostępu do źródeł energii oraz umożliwia dalszą rozbudowę sieci. Tym samym umożliwia pełne pokrycie zapotrzebowania przemysłu i gospodarki komunalnej na energię elek-

⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przasnysz

tryczną, wpływając pozytywnie na bezpieczeństwo energetyczne omawianego obszaru. Teren gminy jest obsługiwany przez Zakład Energetyczny Warszawa, Rejon Energetyczny Ostrołęka.

5.4. Infrastruktura drogowa

Układ komunikacyjny na terenie gminy Przasnysz składa się z dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich i drogi krajowej. Głównymi szlakami komunikacyjnymi są:

- 1) droga krajowa nr 57 Bartoszyce – Pułtusk
- 2) droga wojewódzka nr 544 Ostrołęka – Mława
- 3) droga wojewódzka nr 617 Przasnysz – Ciechanów

Powyższe szlaki komunikacyjne uzupełnione są układem dróg powiatowych i gminnych. Długość dróg gminnych wynosi: 126,00 km. W większości są to drogi utwardzone - 85,24 km, natomiast odcinki żwirowe i gruntowe wynoszą 40,76 km.

Gmina Przasnysz w minionych latach poprawiła stan infrastruktury drogowej realizując inwestycje zarówno ze środków własnych, jak i zewnętrznych pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2013 i Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych. Głównymi zadaniami inwestycyjnymi były:

- 1) „Poprawa układu połączeń drogowych dla obsługi Przasnyskiej Strefy Gospodarczej poprzez przebudowę dróg gminnych”, projekt realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2013, wartość projektu: 3 340 981,71 zł.
- 2) „Przebudowa drogi Płoniawy Bramura - Helenowo Nowe – Helenowo Stare”, projekt realizowany w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, wartość projektu: 1 545 300,00 zł.
- 3) „Przebudowa drogi gminnej Olszewiec – Kijewice – Przasnysz na odcinku Kijewice – Przasnysz”, projekt realizowany w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, wartość projektu: 672 800,00 zł.
- 4) „Zwiększenie dostępności do Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej i Przasnyskiej Strefy Gospodarczej w Sierakowie poprzez przebudowę dróg w gminie Przasnysz”, projekt realizowany w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, wartość projektu: 484 711,27 zł.

Powyższe zadania inwestycyjne w istotny sposób poprawiły gminną infrastrukturę drogową ułatwiając zarówno prowadzenie działalności gospodarczej, rolniczej, jak i codzienną komunikację mieszkańców. Jednak wiele odcinków dróg gminnych wymaga remontu, przebudowy, przedsięwzięcia te realizowane będą w kolejnych latach zarówno ze środków własnych gminy, jak i ze środków zewnętrznych – unijnych i krajowych.

6. Oświata

Sieć edukacyjną Gminy Przasnysz tworzą oddziały przedszkolne (7 placówek), punkty przedszkolne (4 placówki), szkoły podstawowe (5 placówek) i gimnazja ((3 placówki). Do powyższych placówek uczęszcza 694 osób, w tym 147 – do oddziałów i punktów przedszkolnych, 389 – do szkół podstawowych i 158 – do gimnazjów. Szczegółowy wykaz placówek oświatowych zawierają tabele nr 14 - 16.

Tabela 14. Oddziały i punkty przedszkolne na terenie gminy Przasnysz (wg stanu na rok szkolny 2014/2015)

Nazwa placówki	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli (w etatach)	Rodzaj placówki
Oddział Przedszkolny w Bogatem	14	1,35	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Dobrzankowie	8	1,35	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Karwaczu	7	1,35	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Starej Krępie	25	1,35	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Lesznie	17	1,35	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Mchowie	10	1,25	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Obrębie	11	1,25	Publiczna
Punkt Przedszkolny w Starej Krępie	20	1,25	Publiczna
Punkt Przedszkolny w Bogatem	13	1,25	Publiczna
Punkt Przedszkolny w Dobrzankowie	9	1,25	Publiczna
Punkt Przedszkolny w Lesznie	13	1,25	Publiczna

Źródło: Dane Urzędu Gminy Przasnysz

Tabela 15. Szkoły podstawowe na terenie gminy Przasnysz (wg stanu na rok szkolny 2014/2015)

Nazwa placówki	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli (w etatach)	Rodzaj placówki
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Mchowie	43	6,81	Publiczna
Szkoła Podstawowa w Obrębie	29	5,14	Publiczna
Szkoła Podstawowa Lesznie	79	8,66	Publiczna
Szkoła Podstawowa w Nowej Krępie	105	9,19	Publiczna
Szkoła Podstawowa Bogatem	133	10,67	Publiczna

Źródło: Dane Urzędu Gminy Przasnysz

Tabela 16. Szkoły gimnazjalne na terenie gminy Przasnysz (wg stanu na rok szkolny 2014/2015)

Nazwa placówki	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli (w etatach)	Rodzaj placówki
Publiczne Gimnazjum w Bogatem	58	5,58	Publiczna
Publiczne Gimnazjum w Nowej Krępie	53	5,52	Publiczna
Publiczne Gimnazjum w Lesznie	47	5,50	Publiczna

Źródło: Dane Urzędu Gminy Przasnysz

Placówki oświatowe wyposażone są w niezbędną infrastrukturę edukacyjną, w tym sportową. Każda szkoła posiada boisko wielofunkcyjne, dobrze wyposażoną pracownię komputerową oraz z racji na funkcjonujące oddziały przedszkolne i punkty przedszkole także place zabaw. Poza tym szkoły w Bogatem, Lesznie i Nowej Krępie posiadają sale gimnastyczne, a przy szkole w Bogatem funkcjonuje boisko z nawierzchnią sztuczną wybudowane w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”.

Szkoły na terenie gminy Przasnysz są aktywnymi beneficjentami środków unijnych, zwłaszcza Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013. W kończącej się perspektywie finansowej realizowane były następujące projekty: Mam szansę odnieść sukces, Mazowieckie Ośrodki Przedszkolne, Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I – III szkół podstawowych, Dziecięca akademii przyszłości - wyrównywanie szans edu-

kacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych. W ramach powyższych przedsięwzięć przeprowadzono szereg zajęć rozwijających umiejętności uczniów i przedszkolaków oraz zakupiono pomoce dydaktyczne wspomagające proces nauczania.

7. Kultura

Gmina Przasnysz posiada bogaty niewykorzystany potencjał kulturowy i historyczny. Stwarza to ogromne możliwości dla rozwoju turystyki i życia kulturalnego oraz rozwoju społecznego gminy poprzez kreowanie wizerunku Gminy Przasnysz jako miejsca umożliwiającego atrakcyjne spędzanie czasu wolnego, sprzyjającego aktywnej formie odpoczynku itp. Na terenie gminy istnieją następujące obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków:

- 1) zespół Kościoła Parafialnego w Bogatem z XIV - XIX w.
- 2) zespół Sakralny w Świętym Miejscu z XVIII - XIX w.
- 3) zespół dworski w Obrębie – XIX w.
- 4) zespół dworski w Karwaczu z parkiem krajobrazowym
- 5) oficyna podworska w Bogatem – XVIII w.
- 6) parki podworskie w Obrębie, Lesznie
- 7) Mławska Kolejka Wąskotorowa
- 8) cmentarzysko ciałopalne w Dobrzankowie z początku I w. n.e.

Poza tym zlokalizowanych jest szereg obiektów zabytkowych w postaci kapliczek i krzyży przydrożnych z XVIII – XIX w.

Na terenie gminy aktywnie działa instytucja kultury - Gminna Biblioteka Publiczna im. Józefa Narzymskiego w Bogatem z dwiema filiami w Dobrzankowie i Karwaczu. Placówka udostępnia zbiory, prowadzi działalność informacyjno – biblioteczną, popularyzuje czytelnictwo, organizuje imprezy kulturalne na rzecz społeczności lokalnej. Przy bibliotece działa Centrum Informacji Lokalnej udostępniające mieszkańcom m. in. informacje dotyczące rynku pracy, szkoleń, kursów zawodowych i in.

W życie kulturalne czynnie włączają się działające na terenie gminy organizacje pozarządowe wśród których są m. in. Ochotnicze Straże Pożarne, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Przasnysz oraz Koła Gospodyń Wiejskich. Od kilku lat gminne władze samorządowe zlecają realizację zadań publicznych m. in. z zakresu kultury organizacjom pozarządowym zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ogłaszając otwarte konkursy ofert. W organizację tych przedsięwzięć włączają się placówki oświatowe, parafie, biblioteka w Bogatem. Zadania realizowane w ramach otwartych konkursów ofert dają mieszkańcom możliwość poznania znanych postaci zasłużonych dla społeczności lokalnej, a także przybliżają i podtrzymują wartości patriotyczne oraz dziedzictwo kulturowe i historyczne.

Stałym punktem w kalendarzu wydarzeń kulturalnych są corocznie organizowane na terenie gminy Przasnysz wspólnie ze Starostwem Powiatowym i samorządami gminnymi dożynki – dziękczynienie za zebrane plony. Impreza skupia rolników i producentów rolnych z całego powiatu.

8. Analiza budżetu Gminy Przasnysz (2009 – 2013)

Budżet gminy uchwalany jest w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy i stanowi podstawę gospodarki finansowej. Dochody gminy określa ustawa z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1115 z późn. zm.). Dochodami gminy są:

- 1) dochody własne, na które składają się oprócz podatków i opłat lokalnych również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (39,34 % wpływów od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (6,71 % wpływów od podatników tego podatku posiadających siedzibę na obszarze gminy),
- 2) subwencja ogólna,
- 3) dotacje celowe z budżetu państwa.

Dochodami gminy mogą być:

- 1) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi,
- 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej,
- 3) inne środki określone w odrębnych przepisach.

Strukturę dochodów Gminy Przasnysz w latach 2009 – 2013 ze względu na ich rodzaj przedstawia tabela 17.

Tabela 17. Struktura dochodów Gminy Przasnysz w latach 2009 – 2013 ze względu na rodzaj

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Dochody własne	4 937 661,74	5 308 172,41	4 487 104,04	5 093 387,89	6 017 722,08
Udział środków własnych w dochodach ogółem (w %)	25,60	21,63	19,46	22,20	28,33
Subwencja ogółem	8 719 576,00	8 503 346,00	8 569 861,00	8 864 013,00	8 746 418,00
Udział subwencji w dochodach ogółem (w %)	45,21	34,66	37,16	38,63	41,18

Dotacje ogółem	5 628 951,22	10 724 698,52	10 002 697,63	8 990 101,32	6 477 489,30
Udział dotacji w dochodach ogółem (w %)	29,19	43,71	43,38	39,18	30,49
Razem	19 286 188,96	24 536 216,93	23 059 662,67	22 947 502,21	21 241 629,38

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Z analizy dochodów gminy wynika, że największy udział w dochodach budżetu stanowiły – w latach 2010 - 2012 – dotacje, natomiast w roku 2009 i 2013 subwencja ogólna. Wynika to z faktu, iż gmina w minionych kilku latach realizowała szereg inwestycji współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Natomiast najmniejszym udziałem w dochodach gminy były środki własne, w omawianym okresie stanowiły średnio 23,44%.

Wśród dochodów gminy przeważały dochody bieżące, w omawianym okresie wahały się one w przedziale 76,66 – 95,20 %. Natomiast dochody majątkowe najwyższe były w roku 2010 (23,34%) i 2011 (21,71 %). Wysoki odsetek wydatków majątkowych wynika z faktu, że w latach tych prowadzone były duże projekty inwestycyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej. Dochody ze względu na źródło pochodzenia przedstawia tabela nr 18.

Tabela 18. Dochody Gminy Przasnysz w latach 2009 – 2013 ze względu na źródło pochodzenia

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Dochody majątkowe	1 994 209,81	5 727 436,36	5 006 080,66	3 518 697,25	1 020 290,04
udział w %	10,34	23,34	21,71	15,33	4,80
Dochody bieżące	17 291 979,15	18 808 780,57	18 053 582,01	19 428 804,96	20 221 339,34
udział w %	89,66	76,66	78,29	84,67	95,20
Dochody ogółem	19 286 188,96	24 536 216,93	23 059 662,67	22 947 502,21	21 241 629,38

Dynamika zmian dochodów ogółem 2009=100	100,00	127,22	119,57	118,98	110,14
---	--------	--------	--------	--------	--------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Dochody własne budżetu gminy w latach 2009 – 2013 stanowiły średnio 23,44 %, najniższe były w 2011 r. (19,46 %) a najwyższe w 2013 r. (28,33 %). Na dochody własne składają się m. in.: podatki i opłaty lokalne (podatek rolny, leśny, od nieruchomości, od środków transportowych), udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i osób prawnych. Strukturę dochodów własnych Gminy Przasnysz w latach 2009 – 2013 przedstawia tabela 19.

Tabela 19. Struktura dochodów własnych Gminy Przasnysz w latach 2009 – 2013

Źródło dochodu	2009	2010	2011	2012	2013
Podatek rolny	851 859,98	609 338,13	644 653,74	1 040 205,48	1 072 784,69
Podatek leśny	59 096,30	53 900,00	68 598,97	78 428,03	79 799,00
Podatek od nieruchomości	810 187,30	777 728,25	779 024,68	797 148,04	958 390,59
Podatek od środków transportowych	244 562,36	281 737,57	357 564,92	382 578,17	417 813,46
Podatek od czynności cywilnoprawnych	78 982,61	74 724,00	66 948,00	80 705,00	65 638,67

Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa PIT	1 124 227,00	1 064 522,00	1 255 128,00	1 548 657,00	1 684 614,00
Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa CIT	- 1 998,56	1 782,24	7 108,84	5 255,17	7 897,04
Wpływy z usług	478 590,16	531 653,83	545 838,72	602 809,33	646 881,33
Pozostałe dochody	2 191 075,26	2 013 565,82	2 160 750,93	2 577 766,41	2 955 021,08

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Wydatki budżetu Gminy Przasnysz ulegały wahaniom w analizowanym okresie. Najniższe wynoszące 19 584 096,97 zł, odnotowano w 2013 r., a najwyższe - 27 003 164,23 zł. - w 2010 r. Wysokie wydatki w 2010 r. wynikają z aktywnej polityki inwestycyjnej – z realizacji szeregu projektów współfinansowanych z RPO WM na lata 2007 – 2013. Wydatki majątkowe stanowiły wówczas 46,10 % ogółu wydatków, a w 2013 r. – 14,25 %.

Podział wydatków przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 20. Wydatki Gminy Przasnysz w latach 2009 - 2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Wydatki ogółem	21 551 566,78	27 003 164,23	22 010 304,60	23 250 914,63	19 584 096,97
Wydatki bieżące	13 184 918,96	14 555 472,39	15 382 091,33	16 389 304,76	16 793 465,67
Wydatki majątkowe	8 366 647,82	12 447 691,84	6 628 213,27	6 861 609,87	2 790 631,30

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 21. Struktura wydatków Gminy Przasnysz w latach 2009 - 2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	4 722 411,10	4 987 023,42	1 554 133,44	4 730 370,08	1 267 896,91
Dział 150 – Przetwórstwo przemysłowe	0,00	0,00	0,00	5 822,69	0,00
Dział 600 – Transport i łączność	2 158 905,68	6 809 904,20	1 616 465,20	2 851 405,53	1 009 162,96
Dział 630 – Turystyka	58 797,18	678 438,15	21 791,80	214 775,59	912 288,91
Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa	42 227,51	30 092,37	74 895,46	101 264,35	89 223,11
Dział 710 – Działalność usługowa	78 614,80	12 001,73	19 925,80	30 724,00	20 623,58
Dział 750 – Administracja publiczna	1 635 885,19	1 783 670,40	1 651 171,52	1 849 214,38	1 906 243,68
Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	19 083,00	57 219,69	23 981,95	1 200,00	1 200,00

Dział 752 – Obrona narodowa	0,00	0,00	0,00	500,00	0,00
Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	181 027,02	252 763,58	237 472,48	251 616,00	266 061,42
Dział 756 – Dochody od osób od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	51 444,42	42 837,27	44 171,26	0,00	0,00
Dział 757 – Obsługa długu publicznego	142 728,59	196 088,39	200 859,79	169 997,39	297 808,95
Dział 801 – Oświata i wychowanie	6 669 292,70	6 265 811,91	6 366 491,51	6 865 588,58	7 181 452,53
Dział 851 – Ochrona zdrowia	58 003,89	54 745,46	58 422,15	72 554,09	60 273,37
Dział 852 – Pomoc społeczna	3 711 230,04	4 034 388,71	4 366 382,73	4 776 001,65	4 443 002,51
Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	157 342,21	108 089,78	95 019,12	684 582,68
Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	171 977,43	143 233,76	118 843,65	124 695,10	138 468,89

Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	431 939,23	657 528,61	4 233 298,66	547 000,81	512 561,70
Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	273 711,34	814 150,65	1 280 368,98	470 321,71	667 866,99
Dział 926 – Kultura fizyczna i sport	1 144 287,66	25 923,72	0,00	0,00	0,00
Dział 926 – Kultura fizyczna	0,00	0,00	33 538,44	92 843,56	125 378,78

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując wykonanie budżetu, w okresie w którym realizowano duże inwestycje tj. 2009 – 2010 notuje się ujemny wynik finansowy. Spowodowane jest to zapewniłem wkładu własnego, który finansowany był ze środków zewnętrznych pochodzących niekiedy z kredytu. Szczegółowe zestawienie dochodów i wydatków wraz z wynikiem finansowym przedstawia tabela nr 22.

Tabela 22. Wyniki wykonania budżetu Gminy Przasnysz w latach 2009 – 2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Dochody budżetu	19 286 188,96	24 536 216,93	23 059 662,67	22 947 502,21	21 241 629,38
Wydatki budżetu	21 551 566,78	27 003 164,23	22 010 304,60	23 250 914,63	19 584 096,97
Wynik finansowy	- 2 265 377,82	- 2 466 947,30	1 049 358,07	-303 412,42	1 657 532,41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

9. Projekty realizowane przez Gminę Przasnysz

Gmina Przasnysz w kończącej się perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2007 – 2013 zrealizowała ponad trzydzieści projektów współfinansowanych i finansowanych ze środków zewnętrznych, zarówno inwestycyjnych (twardych), jak i tzw. miękkich związanych z rozwojem kapitału ludzkiego, nabywaniem nowych umiejętności. Pozyskane środki pochodziły zarówno z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego, jak i z programów wdrażanych na szczeblu krajowym: Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Blisko dwadzieścia projektów zrealizowano przy udziale środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Przeważały przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury technicznej (budowa kanalizacji i przydomowych oczyszczalni ścieków, przebudowa dróg) i społecznej (rozbudowa świetlic wiejskich i miejsc do wypoczynku, rekreacji, poprawa jakości nauczania i nabywanie nowych umiejętności). Zrealizowano także dwa projekty z zakresu informatyzacji, w tym e-usług. Szczegółowy wykaz przedsięwzięć zrealizowanych ze środków unijnych w latach 2007 – 2013 zawiera poniższa tabela 23.

Tabela 23 . Przedsięwzięcia zrealizowane ze środków unijnych w latach 2007 – 2013

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość projektu	Wartość dofinansowania zewnętrznego	Nazwa programu pomocowego
1.	Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Lesznie gmina Przasnysz	2007 – 2010	1 996 607,79	1 369 672,94	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013, Działanie 7.2 Infrastruktura służąca edukacji
2.	Wykorzystanie walorów turystyczno - rekreacyjnych miejscowości Karwacz	2008 – 2010	606 008,14	257 377,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 313, 322, 323 „Odnowa i rozwój wsi”
3.	Poprawa układu połączeń drogowych dla obsługi Przasnyskiej Strefy Gospodarczej poprzez przebudowę dróg gminnych	2008 – 2010	3 731 362,91	3 171 658,47	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013, Działanie 3.1 Infrastruktura drogowa
4.	Projekt „Szansa”	2008 - 2013	680 991,27	606 715,42	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
5.	Zakup niezbędnego sprzętu ratowniczego i specjalistycznego dla	2009 – 2010	3 953 671,45	3 360 620,73	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013,

	samorządów powiatu przasnyskiego w celu zwiększenia bezpieczeństwa społecznego i ochrony środowiska naturalnego				Działanie 4.4 Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu
6.	E-gmina Przasnysz – szansą na nowoczesność	2009 – 2010	483 247,48	410 179,35	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013, Działanie 2.2 Rozwój e-usług
7.	Budowa kanalizacji sanitarnej: Dobrzankowo, Bogate, Wielodrzóz, Helenowo Stare, Helenowo Nowe – etap III wieś Bogate, Wielodrzóz, Helenowo Stare 2007 – 2011	2009 – 2011	5 532 565,34	3 051 929,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 321 „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”
8.	Projekt „Mam szansę odnieść sukces”	2009 – 2011	494 566,21	494 566,21	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013, Działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty, Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych
9.	Projekt pn. „Mazowieckie Ośrodki Przedszkolne”	2009 – 2011	281 087,48	264 687,48	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013, Działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty, Poddziałanie 9.1.1 Wyrównywanie nierówności w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej
10.	Projekt pn. „Jestem na początku drogi – wyższe kwalifikacje szansą na znalezienie pracy”	2010 – 2010	49 999,97	49 999,97	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013, Działanie 6.3 Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich
11.	Poprawa estetyki miejscowości poprzez przebudowę remizy na świetlicę wiejską oraz zagospodarowanie terenu – szansą rozwo-	2010 – 2011	977 894,66	473 388,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 313, 322, 323 „Odnowa i rozwój wsi”

	ju wsi Mchowo				
12.	Utworzenie miejsca do wypoczynku i rekreacji oraz wyposażenie świetlicy w miejscowości Bartniki	2010 – 2011	84 833,23	24 999,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju dla małych projektów
13.	Budowa ścieżki spacerowej i stworzenie warunków do wypoczynku i rekreacji w miejscowości Golany	2010 – 2011	102 498,88	22 994,27	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju dla małych projektów
14.	Zwiększenie atrakcyjności miejscowości Stara Krępa i Święte Miejsce poprzez stworzenie warunków do rozwoju społecznego i turystyki	2010 – 2013	1 127 577,57	500 000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 313, 322, 323 „Odnowa i rozwój wsi”
15.	Rozbudowa budynku remizy strażackiej z przeznaczeniem na świetlicę wiejską	2010 – 2014	711 854,12	290 168,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 313, 322, 323 „Odnowa i rozwój wsi”
16.	Nie jestem sam klub seniora w Bogatem	2012 - 2012	42 577,74	42 577,74	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013, Działanie 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji
17.	Nie wyglądaj jak wykluczony	2012 – 2012	49 621,80	49 621,80	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013, Działanie 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji
18.	Centrum produktu tradycyjnego i regionalnego w Mchowie	2012 – 2012	49 682,20	49 682,20	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013, Działanie 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich
19.	Integracja społeczności lokalnej w Mchowie	2012 – 2012	9 450,00	9 450,00	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013, Działanie 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji
20.	Najlepsza integracja podczas nauki zawodu	2012 – 2012	9 310,00	9 310,00	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013, Działanie 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji
21.	Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I – III szkół podstawowych	2012 – 2013	136 803,73	136 803,73	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013, Działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty
22.	Dziecięca akademia przyszłości - wyrów-	2012 - 2013	88 290,54	88 290,54	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013, Działanie

	nywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych				nie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty
23.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Obręb poprzez przebudowę remizy na świetlicę wiejską – zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturowych	2013 – 2014	698 020,49	273 971,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” dla operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”
24.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Przasnysz	2013 – 2014	1 089 157,29	664 120,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 321 „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”
25.	Zakup wyposażenia do miejsca spotkań w Bartnikach i promocja lokalnego dziedzictwa historycznego	2014 – 2014	10 275,06	6 697,92	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju dla małych projektów
26.	Modernizacja miejsca spotkań społeczności lokalnej w Dobrzankowie	2014 - 2014	45 286,82	24 990,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju dla małych projektów
27.	Modernizacja miejsca spotkań mieszkańców i zakup wyposażenia w miejscowości Golany oraz promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego	2014 – 2014	27 331,16	17 101,15	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju dla małych projektów
28.	Rozwijanie aktywności społecznej poprzez modernizację Centrum integracji w Karwaczu	2014 - 2014	57 270,07	24 990,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju dla małych projektów
29.	Budowa kanalizacji sanitarnej Bogate Probstwo	2014 – 2015	667 646,36	225 208,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 321 „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”
30.	Modernizacja miejsca spotkań społeczności lokalnej w Dobrzankowie	2014 – 2015	245 180,67	105,902,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 313, 322,

	kwiecień – etap II				323 „Odnowa i rozwój wsi”
31.	Modernizacja remizy na potrzeby społeczno - kulturalne w miejscowości Gostkowo	2014 – 2015	275 364,23	140 804,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie 313, 322, 323 „Odnowa i rozwój wsi”
32.	Cyfrowe okno na świat – mobilny internet w Gminie Przasnysz	2012 – 2015	2 102 343,76	2 102 343,76	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007 – 2013, Działanie 8.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu - elnclusion

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przasnysz

Gmina Przasnysz oprócz realizacji projektów współfinansowanych / finansowanych ze środków Unii Europejskiej w minionych kilku latach zrealizowała także szereg inwestycji współfinansowanych ze środków krajowych oraz z udziałem tylko środków własnych. Środki zewnętrzne krajowe pochodziły z Samorządowego Instrumentu Wsparcia Rozwoju Mazowsza, z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych, z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych. Przy pomocy tych środków przebudowano i wyremontowano nawierzchnię dróg gminnych, poprawiono stan gospodarki wodno – ściekowej, wyposażono ochotnicze straże pożarne w sprzęt ratowniczy i gaśniczy.

II. KIERUNKI ROZWOJU GMINY PRZASNYSZ

1. Wyniki ankiet

Ankiety przygotowano by zachęcić mieszkańców do włączenia się w proces przygotowywania strategii i wyznaczenia kierunków rozwoju gminy. Formularz ankiety zamieszczony został na stronie internetowej Urzędu Gminy, dostępny był też w lokalnych instytucjach. W badaniu ankietowym wzięło udział 41 osób, w tym 25 kobiet i 16 mężczyzn.

Pytanie nr 1: Jakiego Pana zdaniem są główne problemy mieszkańców Gminy Przasnysz?

L.p.	Wyszczególnienie	Udzielone odpowiedzi (w %)
1.	Bezrobocie	22,52
2.	Mało rozwinięta przedsiębiorczość	9,01
3.	Złe warunki bytowe	1,80
4.	Ubóstwo	0,90
5.	Wykluczenie cyfrowe i techniczne	0,90
6.	Starzenie się społeczeństwa	11,71
7.	Mało dzieci w szkołach	3,60
8.	Niedostateczna oferta edukacyjna	3,60
9.	Rozluźnienie więzi rodzinnych i społecznych	0,90
10.	Pogłębianie się dysproporcji społecznych	9,01
11.	Brak alternatywy spędzania wolnego czasu	6,31
12.	Brak kontaktów społecznych	5,41
13.	Niedostateczna oferta spędzania czasu dla seniorów	0,00
14.	Samotność	0,00
15.	Komunikacja w obrębie gminy i poza gminą	1,80
16.	Słabo rozwinięta turystyka	5,41
17.	Mało dochodowe gospodarstwa rolne	9,01
18.	Brak alternatywy dla osób odchodzących z rolnictwa	6,31
19.	Brak miejsc do integracji	1,80
20.	Inne	0,00
Razem		100,00

Ankietowani wśród głównych problemów wskazali problemy społeczne i gospodarcze: bezrobocie (22,52 %), starzenie się społeczeństwa (11,71%), pogłębianie się dysproporcji społecznych (9,01 %), mało rozwinięta przedsiębiorczość (9,01%) oraz mało dochodowe gospodarstwa rolne (9,01 %).

Pytanie nr 2: Proszę wskazać które Pani / Pana zdaniem inwestycje należy zrealizować w pierwszej kolejności na terenie gminy Przasnysz w najbliższych latach

L.p.	Wyszczególnienie	Udzielone odpowiedzi (w %)
1.	Remont / przebudowa / budowa dróg gminnych	15,66
2.	Budowa infrastruktury przy drogach (parkingi, ciągi pieszo - rowerowe, zatoki, wiaty, oświetlenie uliczne)	14,46
3.	Wydzielenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych	3,61
4.	Zwiększenie nakładów na inwestycje sprzyjające rozwojowi turystyki (rozbudowa / budowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej)	3,61
5.	Budowa / modernizacja obiektów użyteczności publicznej (świetlic, placówek kultury, itp.)	4,22
6.	Poprawa infrastruktury placówek oświatowych	1,20
7.	Szersze wsparcie działań w zakresie kultury, sportu i promocji gminy	4,22
8.	Rozwój sieci internetowej, w tym internetu szerokopasmowego	5,42
9.	Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii (instalacje solarne i in.)	5,42
10.	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	5,42
11.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	3,62
12.	Budowa sieci gazociągowej	4,82
13.	Budowa terenowych siłowni i miejsc do rekreacji	2,41
14.	Przebudowa centrów miejscowości	3,61
15.	Poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez rozbudowę oświetlenia ulicznego	9,04
16.	Oświetlenie i iluminacja centrów wsi	1,81
17.	Budowa ścieżek rowerowych sprzyjających bezpiecznej komunikacji i rozwojowi aktywnej formy spędzania wolnego czasu	11,45
Razem		100,00

Odpowiadając na powyższe pytanie ankietowani wśród inwestycji, które należy zrealizować w pierwszej kolejności wskazali te z obszaru zwiększenia bezpieczeństwa i infrastruktury drogowej: remont / przebudowa / budowa dróg gminnych (15,66%), budowa infrastruktury przy drogach (parkingi, ciągi pieszo - rowerowe, zatoki, wiaty, oświetlenie uliczne) (14,66%), budowa ścieżek rowerowych sprzyjających bezpiecznej komunikacji i rozwojowi aktywnej formy spędzania wolnego

czasu (11,45%), poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez rozbudowę oświetlenia ulicznego (9,04%). Poza tym respondenci opowiedzieli się realizacją inwestycji mającymi na celu poprawę warunków życia: rozwój sieci internetowej, w tym internetu szerokopasmowego (5,42%), promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii (instalacje solarne i in.) (5,42%), rozbudowa sieci kanalizacyjnej (5,42%).

Pytanie nr 3: Jakie inne inwestycje powinny być zrealizowane w najbliższych latach na terenie gminy Przasnysz?

Wśród innych inwestycji które powinny być zrealizowane w najbliższych latach na terenie gminy Przasnysz respondenci wskazali przedsięwzięcia związane m. in. z infrastrukturą techniczną (drogową, kanalizacyjną), społeczną, z ułatwieniem prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej.

Pytanie nr 4: Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką Gminy Przasnysz?

L.p.	Wyszczególnienie	Udzielone odpowiedzi (w %)
1.	Położenie wokół miasta oraz dobry układ komunikacyjny	12,50
2.	Mało zdegradowane środowisko przyrodnicze	27,50
3.	Warunki do rozwoju turystyki i agroturystyki	7,50
4.	Możliwości inwestycyjne	20,00
5.	Szeroki wachlarz ofert kulturalnych, rekreacyjnych, integracyjnych i sportowych	15,00
6.	Tworzenie warunków do rozwoju społecznego	17,50
Razem		100,00

Ponad 1/4 respondentów wskazała jako wizytówkę Gminy Przasnysz mało zdegradowane środowisko przyrodnicze (27,50%).

Pytanie nr 5: Czy jest Pani/Pan zadowolona/-y z usług publicznych realizowanych na terenie gminy Przasnysz?

Wyszczególnienie	Zadowolony/zadowolona	Trudno powiedzieć	Niezadowolony/niezadowolona
	Udzielone odpowiedzi (w %)	Udzielone odpowiedzi (w %)	Udzielone odpowiedzi (w %)
Bezpieczeństwo publiczne	24,39	48,78	26,83
Stwarzanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, tworzenia nowych miejsc pracy	0,00	34,15	65,85
Zatrudnienie bezrobotnych oraz praca dla ludzi młodych	0,00	29,27	70,73

Wsparcie w zakresie pomocy społecznej	26,83	56,10	17,07
Dostępność placówek handlowych i usługowych	70,13	21,95	7,32
Funkcjonowanie edukacji w tym poziom kształcenia	41,47	43,90	14,63
Dostępność obiektów służących wypoczynkowi i rekreacji	14,64	46,34	39,02
Udział w życiu kulturalnym w tym oferta kulturalna dla mieszkańców	24,39	36,59	39,02
Dostępność do podstawowej opieki lekarskiej	9,76	19,51	70,73
Promocja gminy	31,71	53,66	14,63
Infrastruktura drogowa (sieć dróg i ich jakość, chodniki, parkingi, oświetlenie uliczne)	9,76	41,46	48,78
Infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja)	56,10	21,95	21,95

Respondenci wśród obszarów z których są zadowoleni wskazali: dostępność placówek handlowych i usługowych (70,13%), infrastrukturę komunalną (wodociągi, kanalizacja) (56,10%), funkcjonowanie edukacji w tym poziom kształcenia (41,47%), promocję gminy (31,71%). Natomiast najczęściej wskazywane obszary postrzegane negatywnie to: zatrudnienie bezrobotnych oraz praca dla ludzi młodych (70,73%), dostępność do podstawowej opieki lekarskiej (70,73%), stwarzanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, tworzenia nowych miejsc pracy (65,85%), infrastruktura drogowa (sieć dróg i ich jakość, chodniki, parkingi, oświetlenie uliczne) (48,78%).

Pytanie nr 6: Jakie są Pani/Pana oczekiwania wobec działań władz lokalnych na terenie gminy Przasnysz?

L.p.	Wyszczególnienie	Udzielone odpowiedzi (w %)
1.	Wpływ na zmniejszenie bezrobocia w gminie	22,73
2.	Podjęcie działań sprzyjających powstawaniu nowych zakładów pracy	20,00
3.	Stworzenie lepszych warunków do osiedlania na terenie gminy ludzi młodych	20,00
4.	Realizacja inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej (remonty i budowa dróg, chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia, rozbudowa kanalizacji, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, rozwój odnawialnych	25,45

	źródeł energii itp.)	
5.	Realizacja inwestycji z zakresu infrastruktury społecznej (remonty placówek oświatowych i kulturalnych, rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej i miejsc spędzania wolnego czasu itp.)	7,27
6.	Stwarzanie warunków dla rozwoju oddolnych inicjatyw społecznych	4,55
Razem		100,00

Ponad ¼ respondentów (25,45%) wymieniła jako główne zadanie władz lokalnych realizację inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej (remonty i budowa dróg, chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia, rozbudowa kanalizacji, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, rozwój odnawialnych źródeł energii itp.). Ankietowani wskazywali też by działania władz lokalnych przyczyniły się do zmniejszenia bezrobocia w gminie (22,73%), powstania nowych zakładów pracy (20,00%) oraz stworzenia lepszych warunków do osiedlania na terenie gminy ludzi młodych (20,00%).

Z analizy złożonych ankiet wynika, że mieszkańcy borykają się głównie z problemem bezrobocia, w tym wśród ludzi młodych, słabo rozwiniętą przedsiębiorczością i trudną sytuacją w rolnictwie, starzeniem się społeczeństwa oraz pogłębianiem się dysproporcji społecznych. Natomiast za najważniejsze zadania które należy zrealizować uważają m. in. poprawę infrastruktury drogowej (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi, oświetlenie uliczne), rozbudowę sieci kanalizacyjnej, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, odnowę centrów miejscowości.

2. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych metod analitycznych wykorzystywanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Polega ona na posegregowaniu posiadanych informacji na cztery kategorie czynników strategicznych: mocne strony (czynniki pozytywne), słabe strony (czynniki negatywne), szanse (czynniki pozytywne) i zagrożenia (czynniki negatywne). Analiza przedstawia czynniki mające wpływ na rozwój gminy.

Tabela 24. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
1. Znaczne lokalne zasoby pracy o zróżnicowanych kwalifikacjach	1. Duża liczba bezrobotnych o niskich kwalifikacjach
2. Możliwość wykorzystania kapitału ludzkiego z miasta Przasnysza	2. Wysokie bezrobocie
3. Korzystne połączenie komunikacyjne gminy z dużymi ośrodkami gospodarczymi: Warszawą i Olsztynem oraz miastami subregionalnymi: Ciechanowem i Ostrołęką	3. Brak oferty inwestorów
	4. Migracja ludności, zwłaszcza młodej
	5. Słaby przepływ innowacji i nowych technologii do lokalnej gospodarki
	6. Słaba integracja producentów rolnych
	7. Niski wskaźnik lesistości gminy

<ol style="list-style-type: none">4. Niski stopień degradacji powierzchni ziemi, wody i powietrza5. Zwodociągowanie gminy w 100 %6. Atrakcyjna infrastruktura do osadnictwa7. Pokrycie obszaru gminy planem zagospodarowania przestrzennego8. Cenne walory przyrodnicze i krajoznawcze9. Rozbudowana infrastruktura techniczna10. Atrakcyjne tereny do lokalizacji inwestycji (Przasnyska Strefa Gospodarcza)11. Rozbudowana i dobrze wyposażona infrastruktura społeczna (szkoły, instytucja kultury, świetlice wiejskie, miejsca do rekreacji)12. Brak uciążliwego przemysłu	<ol style="list-style-type: none">8. Ubożenie ludności wiejskiej spowodowane niską opłacalnością produkcji rolnej9. Brak spójnego produktu turystycznego10. Brak rozwiniętej infrastruktury dla obsługi turystów11. Mała ilość gospodarstw agroturystycznych i uboga baza noclegowa12. Niedostateczne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii13. Brak alternatyw w aktywizacji zawodowej ludności wiejskiej poza rolnictwem14. Niedostateczny rozwój pozarolniczych funkcji gminy15. Brak ścieżek rowerowych zwiększających ofertę rekreacyjną gminy
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none">1. Tendencja osiedlania się na terenach wiejskich2. Pozytywne oddziaływanie miasta Przasnysza3. Rozwój infrastruktury sportowo - rekreacyjnej4. Dobry stan środowiska naturalnego5. Dostępność siły roboczej6. Wykorzystanie środków publicznych w tym unijnych w celu podniesienia poziomu wykształcenia społeczeństwa, podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych oraz przeciwdziałania bezrobociu7. Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa oraz przetwórstwa płodów rolnych wynikające z dostępu do środków unijnych w ramach PROW 2014 – 20208. Rozwinięta infrastruktura techniczna i bliskość miasta – rynku pracy i zbytu	<ol style="list-style-type: none">1. Emigracja zarobkowa młodych i wykształconych ludzi2. Niedostateczne powiązania systemu edukacji z rynkiem pracy3. Spadek aktywności osób długotrwale bezrobotnych4. Mała różnica między najniższym wynagrodzeniem a wysokością świadczeń socjalnych5. Rolniczy charakter gminy, który sprzyja szerzeniu się bezrobocia i ubóstwa wśród mieszkańców6. Wzrost barier w dostępie do specjalistycznej opieki medycznej i badań profilaktycznych7. Częste zmiany przepisów prawnych (podatkowych, gospodarczych i innych)8. Niedostateczna dywersyfikacja źródeł zaopatrzenia w energię elektryczną i gaz

3. Wizja, cele i zadania Gminy Przasnysz

Wizja rozwoju organizacji (gminy) to wyobrażenie o jej przyszłym kształcie. W wyniku przeprowadzonej analizy sformowano następującą wizję rozwoju Gminy Przasnysz:

Gmina Przasnysz sprzyjającym miejscem życia dla mieszkańców i przybywających turystów z nowoczesną infrastrukturą techniczną i społeczną, z bogatą ofertą imprez kulturalno-rozrywkowych, z rozwiniętą przedsiębiorczością i innowacyjnym rolnictwem

Pomocne w realizacji wizji będzie osiągnięcie celu głównego, który brzmi:

Poprawa jakości życia mieszkańców i prowadzenia działalności gospodarczej, w tym rolniczej, na terenie gminy przez unowocześnienie infrastruktury technicznej i społecznej oraz wprowadzenie bogatej oferty kulturalno-rozrywkowej dla mieszkańców i turystów

Dążąc do realizacji celu głównego wyodrębniono cztery obszary i cele strategiczne, którym przyporządkowano cele operacyjne, a celom określone zadania.

Obszary strategiczne Gminy Przasnysz:

1. Infrastruktura techniczna
2. Turystyka
3. Przedsiębiorczość i rolnictwo
4. Kapitał społeczny

OBSZAR: INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SŁUŻĄCEJ POPRAWIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY

CELE OPERACYJNE

CEL: 1 POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY WODNO-ŚCIEKOWEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA	CEL 2: POPRAWA STANU TECHNICZNEGO DRÓG I BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO ORAZ ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ GMINY	CEL 3: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY EDUKACYJNEJ, KULTURALNEJ, SPORTOWO-REKREACYJNEJ	CEL 4: ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TELEINFORMATYCZNEJ I ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO
<p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej2. Budowa kanalizacji wraz z oczyszczalnią ścieków3. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków4. Modernizacja stacji uzdatniania wody5. Rozwój odnawialnych źródeł energii6. Usuwanie i utylizacja odpadów zawierających azbest7. Obniżenie poziomów emisji zanieczyszczeni przez modernizację systemów ogrzewania8. Zakup sprzętu ratowniczo-gaśniczego dla jednostek OSP	<p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Budowa i przebudowa sieci dróg gminnych2. Budowa ścieżek pieszo - rowerowych3. Budowa parkingów4. Budowa wiat przystankowych5. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego6. Budowa i remont dróg dojazdowych do pól	<p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Zagospodarowanie centrów wsi jako miejsc służących rekreacji, wypoczynkowi, spotkaniom mieszkańców2. Budowa placów zabaw i innej infrastruktury dla dzieci3. Budowa / przebudowa / remont boisk sportowych i innych obiektów sportowo - rekreacyjnych4. Budowa / przebudowa / remont obiektów kulturalnych w tym świetlic wiejskich wraz z otaczającą infrastrukturą5. Modernizacja placówek oświatowych i infrastruktury przyszkolnej6. Wyposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i sprzęt rekreacyjny	<p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Rozwój sieci informatycznych2. Tworzenie punktów na terenie gminy z bezpłatnym dostępem do internetu3. Podniesienie jakości usług publicznych oraz zwiększenie dostępności zasobów informacyjnych administracji w formie elektronicznej - rozwój e-administracji4. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu wśród mieszkańców gminy

OBSZAR: TURYSTYKA

CEL STRATEGICZNY: ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNO – KRAJOBRAZOWEJ GMINY

CELE OPERACYJNE

CEL 1: BUDOWA I ROZWÓJ INFRA-STRUKTURY TURYSTYCZNO - RE-KREACYJNEJ	CEL 2: POPRAWA STANU TECHNICZNEGO ZABYTKOWYCH OBIEKTÓW DZIEDICTWA KULTUROWEGO	CEL 3: PROMOCJA OFERTY TURYSTYCZNEJ GMINY I LOKALNYCH PRODUKTÓW KULINARNYCH
<p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Uzbrojenie terenów atrakcyjnych turystycznie2. Wyznaczenie i oznakowanie szlaków turystycznych: pieszych i rowerowych3. Utworzenie wzdłuż ścieżek pieszo - rowerowych miejsc postojowych wraz z infrastrukturą4. Budowa i przebudowa obiektów i miejsc przeznaczonych pod działalność sportową i rekreacyjną, w tym infrastruktury okołoturystycznej	<p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Zagospodarowanie szczególnie cennych kulturowo obiektów i terenów2. Renowacja zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego i ich otoczenia	<p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Promocja gospodarstw agroturystycznych działających na terenie gminy2. Wspieranie lokalnych imprez kultywujących tradycję i kulturę gminy3. Promocja nowych produktów turystycznych4. Promocja lokalnych produktów kulinarnych5. Wsparcie działań na rzecz zachowania walorów turystycznych gminy

OBSZAR: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO

CEL STRATEGICZNY: POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ I ROZWÓJ ROLNICTWA W GMINIE

CELE OPERACYJNE

CEL 1: WSPIERANIE POWSTAWANIA NOWYCH ORAZ KREOWANIE SPRZYJAJĄCYCH WARUNKÓW DO ROZWOJU ISTNIEJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

Zadania:

1. Tworzenie warunków przyjaznych dla rozwoju istniejących przedsiębiorców i powstawania nowych
2. Ułatwienia administracyjno-organizacyjne dla przedsiębiorców

CEL 2: ZWIĘKSZANIE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ GMINY

Zadania:

1. Przygotowanie terenów pod inwestycje
2. Promocja oferty inwestycyjnej gminy

CEL 3: WSPIERANIE DZIAŁAŃ PROWADZĄCYCH DO POPRAWY WYDAJNOŚCI I JAKOŚCI PRODUKCJI ROLNEJ

Zadania:

1. Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla rolników
2. Promowanie stosowania nowych technik w produkcji rolnej
3. Promowanie powstawania grup producenckich
4. Promowanie ekologicznej produkcji rolnej

OBSZAR: KAPITAŁ SPOŁECZNY		
CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ KAPITAŁU LUDZKIEGO		
CELE OPERACYJNE:		
CEL 1: PODNIESIENIE JAKOŚCI OFERTY EDUKACYJNEJ, KULTURALNEJ I SPORTOWO - REKREACYJNEJ	CEL 2: POBUDZANIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I POSTAW OBYWATELSKICH	CEL 3: AKTYWIZACJA ZAWODOWA
<p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Zakup pomocy dydaktycznych dla placówek oświatowych2. Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających umiejętności uczniów3. Rozszerzenie oferty kulturalnej instytucji kultury w tym świetlic wiejskich4. Organizacja imprez kulturalnych i rozrywkowych5. Organizacja zajęć sportowych i rekreacyjnych6. Organizacja zajęć edukacyjnych (warsztaty, koła tematyczne, kursy i inne) dla mieszkańców w tym dla osób starszych i niepełnosprawnych7. Promocja dbałości o stan środowiska oraz edukacja ekologiczna w tym zakresie	<p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Promowanie zakładania organizacji pozarządowych2. Prowadzenie konsultacji społecznych3. Promowanie zachowań prospołecznych i proobywatelskich4. Wspieranie lokalnych inicjatyw i działań realizowanych w sołectwach	<p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz samozatrudnienia2. Promowanie systemów kształcenia i szkoleń dostosowanych do potrzeb rynku pracy

4. Wskaźniki realizacji Strategii

Monitorowanie realizacji strategii odbywać się będzie w oparciu o wskaźniki realizacji. Każdemu celowi operacyjnemu przyporządkowano określone mierniki wraz ze źródłem ich pozyskania. Wskazane mierniki nie stanowią listy zamkniętej, podczas monitoringu realizacji strategii i jej ewaluacji dopuszcza się ich aktualizację.

Tabela 25. Wskaźniki realizacji

Cel operacyjny	Wskaźnik realizacji	Źródło informacji o wskaźniku
Cel strategiczny 1: Rozwój infrastruktury służącej poprawie jakości życia mieszkańców gminy		
Poprawa stanu infrastruktury wodno-ściekowej i ochrony środowiska	<p>Ilość wybudowanej sieci kanalizacyjnej</p> <p>Liczba wybudowanych przyłączy kanalizacyjnych</p> <p>Ilość rozbudowanej sieci kanalizacyjnej</p> <p>Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków</p> <p>Liczba zmodernizowanych stacji uzdatniania wody</p> <p>Liczba instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii</p> <p>Liczba zmodernizowanych kotłowni</p> <p>Ilość usuniętych i zutylizowanych odpadów zawierających azbest</p> <p>Liczba jednostek OSP wyposażonych w sprzęt ratowniczo - gaśniczy</p>	<p>Dane Urzędu Gminy Przasnysz</p> <p>Dane Głównego Urzędu Statystycznego</p>
Poprawa stanu technicznego dróg i bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy	<p>Ilość wybudowanych / przebudowanych dróg gminnych</p> <p>Ilość wybudowanych ścieżek rowerowych</p> <p>Liczba wybudowanych miejsc parkingowych</p> <p>Liczba wybudowanych wiat przystankowych</p> <p>Ilość wybudowanych/ wyremontowanych dróg dojazdowych do pól</p>	<p>Dane Urzędu Gminy Przasnysz</p> <p>Dane Głównego Urzędu Statystycznego</p>

Strategia Rozwoju Gminy Przasnysz na lata 2015–2023

	Liczba wybudowanego / zmodernizowanego oświetlenia ulicznego	
Rozwój infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej, sportowo - rekreacyjnej	Liczba zagospodarowanych centrów wsi Liczba wybudowanych placów zabaw dla dzieci Liczba wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych obiektów kulturalnych w tym świetlic wiejskich Liczba zagospodarowanych terenów wokół obiektów kulturalnych w tym świetlic wiejskich Liczba wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych boisk sportowych i obiektów sportowo - rekreacyjnych Liczba zmodernizowanych placówek oświatowych i otaczającej infrastruktury Liczba wyposażonych placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i sprzęt rekreacyjny	Dane Urzędu Gminy Przasnysz Informacje udostępnione przez Gminny Zespół Obsługi Ekonomiczno - Administracyjnej Szkół i Przedszkoli w Przasnyszu
Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej i rozwój społeczeństwa informacyjnego	Długość wybudowanej sieci Internetu szerokopasmowego Liczba osób, które uzyskały możliwość dostępu do Internetu Liczba rejestrów publicznych udostępnionych on-line Liczba osób korzystających z usług on-line Liczba uruchomionych punktów z bezpłatnym dostępem do Internetu Liczba osób korzystających z punktów z bezpłatnym dostępem do Internetu	Dane Urzędu Gminy Przasnysz Dane Głównego Urzędu Statystycznego
Cel strategiczny 2: Zwiększenie atrakcyjności turystyczno-krajobrazowej gminy		
Budowa i rozwój infrastruktury turystyczno - rekreacyjnej	Liczba uzbrojonych terenów atrakcyjnych turystycznie Ilość wyznaczonych i oznakowanych szlaków turystycznych Liczba powstałych miejsc postojowych wzdłuż ścieżek pieszo - ro-	Dane Urzędu Gminy Przasnysz

Strategia Rozwoju Gminy Przasnysz na lata 2015–2023

	werowych Liczba wybudowanych / przebudowanych obiektów i miejsc przeznaczonych pod działalność sportową i rekreacyjną	
Poprawa stanu technicznego zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego	Liczba odnowionych obiektów dziedzictwa kulturowego i ich otoczenia Liczba turystów odwiedzających odnowione obiekty dziedzictwa kulturowego	Dane Urzędu Gminy Przasnysz
Promocja oferty turystycznej gminy i lokalnych produktów kulinarnych	Liczba stworzonych nowych produktów turystycznych Liczba stworzonych nowych produktów kulinarnych Liczba powstałych nowych gospodarstw agroturystycznych na terenie gminy Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych na terenie gminy Liczba turystów odwiedzających gminę	Dane Urzędu Gminy Przasnysz Informacje udostępnione przez Gminną Bibliotekę Publiczną im. Józefa Narzymskiego w Bogatem
Cel strategiczny 3: Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i rozwój rolnictwa w gminie		
Wspieranie powstawania nowych oraz kreowanie sprzyjających warunków do rozwoju istniejących podmiotów gospodarczych	Liczba powstałych nowych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Liczba powstałych miejsc pracy na terenie gminy	Dane Urzędu Gminy Przasnysz Dane Powiatowego Urzędu Pracy Dane Głównego Urzędu Statystycznego
Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	Liczba przygotowanych terenów pod inwestycje Liczba powstałych nowych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Liczba powstałych miejsc pracy na terenie gminy	Dane Urzędu Gminy Przasnysz Dane Powiatowego Urzędu Pracy Dane Głównego Urzędu Statystycznego
Wspieranie działań prowadzących do poprawy wydajności i jakości produkcji rolnej	Liczba gospodarstw rolnych stosujących nowe technologie w produkcji rolnej Liczba powstałych grup producenckich na terenie gminy Liczba gospodarstw rolnych posiadających ekologiczne uprawy	Dane Urzędu Gminy Przasnysz Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Cel strategiczny 4: Rozwój kapitału ludzkiego

Podniesienie jakości oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowo - rekreacyjnej	Liczba zakupionych pomocy dydaktycznych dla placówek oświatowych Ilość zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych dla uczniów Liczba osób korzystających z oferty kulturalnej instytucji kultury w tym świetlic wiejskich Ilość imprez kulturalnych, rozrywkowych organizowanych rocznie Ilość zajęć edukacyjnych zorganizowanych rocznie Ilość przedsięwzięć promujących ekologię i środowisko organizowanych rocznie Ilość zajęć sportowych i rekreacyjnych zorganizowana rocznie	Dane Urzędu Gminy Przasnysz Informacje udostępnione przez Gminny Zespół Obsługi Ekonomiczno - Administracyjnej Szkół i Przedszkoli w Przasnyszu Dane Głównego Urzędu Statystycznego Informacje udostępnione przez Gminną Bibliotekę Publiczną im. Józefa Narzyskiego w Bogatem
Pobudzenie aktywności społecznej i postaw obywatelskich	Liczba powstałych organizacji pozarządowych na terenie gminy Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych z mieszkańcami Liczba przedsięwzięć organizowanych przez sołectwa	Dane Urzędu Gminy Przasnysz Dane Głównego Urzędu Statystycznego
Aktywizacja zawodowa	Liczba powstałych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Liczba przeprowadzonych szkoleń i kursów zawodowych Liczba nowych miejsc pracy powstałych na terenie gminy	Dane Urzędu Gminy Przasnysz Dane Powiatowego Urzędu Pracy Dane Głównego Urzędu Statystycznego

III. WDRAŻANIE I MONITOROWANIE REALIZACJI STRATEGII

1. Finansowanie strategii

Strategia Rozwoju Gminy Przasnysz określa cele i kierunki działań na lata 2015–2023. Realizacja postawionych działań wymaga zaangażowania środków finansowych. Często za pośrednictwem tylko budżetu gminy nie jest możliwe zrealizowanie wszystkich postawionych celów. Władze gminy wdrażając w życie strategię korzystać będą z następujących źródeł zewnętrznych:

- a) programów Unii Europejskiej
- b) programów rządowych
- c) programów wojewódzkich
- d) wkładu prywatnego
- e) komercyjnych instrumentów finansowych (kredyt bankowy)
- f) innych źródeł

Głównym źródłem finansowania strategii będą środki pochodzące z programów Unii Europejskiej. W rozpoczętej perspektywie finansowej Polska otrzyma 82,5 mld euro z unijnej polityki spójności. Dodatkowym instrumentem wsparcia będzie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, którego budżet – razem z wkładem krajowym - wynosi 13,5 mld euro.

2. Programy operacyjne na lata 2014–2020⁷

Główne zasady wdrażania programów operacyjnych zawarte są w Umowie Partnerstwa podpisanej 23 maja 2014 r. W obecnej perspektywie finansowej programy operacyjne wdrażane będą zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym (wojewódzkim). Władze wojewódzkie zarządzać będą ok. 40 % środków europejskich. Umowa Partnerstwa reguluje główne zasady wdrażania funduszy unijnych przez władze centralne i regiony m. in.: podział funduszy na poszczególne dziedziny, układ programów operacyjnych, podział odpowiedzialności za zarządzanie środkami europejskimi pomiędzy szczebel regionalny i centralny. Zgodnie z Umową Partnerstwa środki finansowe zaangażowane zostaną w obszary które w największym stopniu przyczynią się do rozwoju kraju:

- a) zwiększenie konkurencyjności gospodarki
- b) poprawa spójności społecznej i terytorialnej kraju
- c) podnoszenie sprawności i efektywności państwa

W latach 2014–2020 środki z funduszu spójności wdrażane będą poprzez sześć krajowych programów operacyjnych, w tym jeden dla pięciu województw Polski Wschodniej (warmińsko – mazurskiego, podlaskiego, świętokrzyskiego, lubelskiego, podkarpackiego). Programami krajowymi zarządzać będzie minister właściwy ds. rozwoju regionalnego.

⁷ Źródło: www.mir.gov.pl www.mazovia.pl

Tabela 26. Krajowe programy operacyjne na lata 2014 - 2020

L.p.	Program Operacyjny	Alokacja (w euro)
1.	Program Infrastruktura i Środowisko	27,41 mld
2.	Program Inteligentny Rozwój	8,61 mld
3.	Program Polska Cyfrowa	2,17 mld
4.	Program Wiedza Edukacja Rozwój	4,69 mld
5.	Program Polska Wschodnia	2 mld
6.	Program Pomoc Techniczna	700,12 mln

Źródło: www.mir.gov.pl

Samorządy województw na realizację programów regionalnych z funduszu spójności otrzymają 31,28 mld euro. Zmianą w porównaniu z perspektywą 2007 – 2013 będzie finansowanie programów regionalnych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego – finansowanie dwufunduszowe. Województwo Mazowieckie otrzyma 2,08 mld euro.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014 – 2020 składa się z dziesięciu osi priorytetowych:

- 1) Oś Priorytetowa I: Wykorzystanie działalności badawczo – rozwojowej w gospodarce
- 2) Oś Priorytetowa II: Wzrost e-potencjału Mazowsza
- 3) Oś Priorytetowa III: Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości
- 4) Oś Priorytetowa IV: Przejście na gospodarkę niskoemisyjną
- 5) Oś Priorytetowa V: Gospodarka przyjazna środowisku
- 6) Oś Priorytetowa VI: Jakość życia
- 7) Oś Priorytetowa VII: Rozwój regionalnego systemu transportowego
- 8) Oś Priorytetowa VIII: Rozwój rynku pracy
- 9) Oś Priorytetowa IX: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
- 10) Oś Priorytetowa X: Edukacja dla rozwoju regionu

W obecnej perspektywie finansowej najwięcej środków przeznaczonych zostanie na projekty transportowe i przedsięwzięcia z zakresu odnawialnych źródeł energii oraz wykorzystanie w biznesie potencjału naukowo – badawczego Mazowsza i dofinansowanie przedsiębiorstw a zwłaszcza innowacyjności. Ważne miejsce w podziale środków odgrywać też będą projekty związane z rozwojem kapitału społecznego (zmniejszenie bezrobocia, walka z ubóstwem).

3. Wdrażanie i nadzór nad realizacją strategii

W celu zapewnienia prawidłowej realizacji priorytetów strategii prowadzony będzie monitoring. Organem nadzorującym realizację strategii jest Rada Gminy, której też przysługuje uchwalanie zmian w przedmiotowym dokumencie. Odpowiedzialnym za wykonanie założeń strategii jest Wójt Gminy Przasnysz, który będzie to realizował za pośrednictwem stanowisk merytorycznych skupionych w referatach urzędu gminy: Finansowym, Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej i Inwestycji, Organizacyjnym, Spraw Obywatelskich i Kadr, Spraw Obronnych, Działalności Gospodarczej i Promocji Gminy. Wójt Gminy podejmować będzie czynności zmierzające do zapewnienia środków finansowych umożliwiających wdrażanie celów operacyjnych poprzez uwzględnienie zadań wynikających ze strategii w projekcie budżetu i wieloletnim planie inwestycyjnym oraz pozyskanie środków zewnętrznych i zapewnienie wkładu własnego.

4. Ewaluacja strategii

Ewaluacja Strategii Rozwoju Gminy Przasnysz na lata 2015 – 2023 polegać będzie na ocenie realizacji strategii pod względem skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości zaplanowanych oraz wdrażanych działań zgodnych z celami strategicznymi zapisanymi w przedmiotowym dokumencie. Stosowane będą następujące rodzaje ewaluacji:

- 1) On going (w trakcie), metoda ta ma na celu poprawę procedur wdrażania, poprawę jakości i potencjału instytucji realizujących strategię. Może przyczynić się do integracji interesariuszy strategii, wypracowania wspólnego stanowiska oraz sprawniejszego przygotowania realizacji kolejnych projektów.
- 2) Ex post (po), metoda ta pokazuje, co udało się osiągnąć, jakim kosztem, a także co się nie udało, z jakich powodów i kto za to odpowiada; w ramach ewaluacji ex post zbadać można jaki wpływ realizacja strategii miała na mieszkańców.

Ewaluacja on going przeprowadzana będzie dwukrotnie, natomiast po zakończeniu realizacji strategii dokonana zostanie ewaluacja ex post. Ewaluacja pozwoli odpowiedzieć na następujące pytania:

- Czy cele operacyjne i strategiczne są realizowane?
- Czy strategia spełnia oczekiwania adresatów?
- Czy realizowana jest / została zrealizowana wizja rozwoju?
- Czy osiągnięty został cel główny?

W przypadku konieczności wprowadzenia instrumentów zapobiegawczych na etapie wdrażania strategii w postaci zmian w dokumencie, stosowny projekt wraz z uzasadnieniem zostanie przedłożony Radzie Gminy.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL, WYKRESÓW

Spis rysunków

Rysunek 1. Gmina Przasnysz na tle Powiatu Przasnyskiego	4
---	---

Spis tabel

Tabela 1. Struktura demograficzna Gminy Przasnysz	5
Tabela 2. Przyrost naturalny	6
Tabela 3. Aktywność zawodowa mieszkańców gminy Przasnysz	6
Tabela 4. Powierzchnia i ilość gospodarstw rolnych na terenie gminy Przasnysz	9
Tabela 5. Struktura gruntów na terenie gminy Przasnysz	10
Tabela 6. Struktura zasiewów na terenie gminy Przasnysz	11
Tabela 7. Pogłowie zwierząt gospodarskich	12
Tabela 8. Źródło dochodów gospodarstw domowych	12
Tabela 9. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w latach 2009 – 2013	14
Tabela 10. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD	15
Tabela 11. Bezrobocie rejestrowane na terenie gminy Przasnysz w latach 2009 – 2013	17
Tabela 12. Infrastruktura wodociągowa na terenie gminy Przasnysz w latach 2009–2013 ...	18
Tabela 13. Rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Przasnysz w latach 200 –2013	19
Tabela 14. Oddziały i punkty przedszkolne na terenie gminy Przasnysz (wg stanu na rok szkolny 2014/2015)	22
Tabela 15. Szkoły podstawowe na terenie gminy Przasnysz (wg stanu na rok szkolny 2014/2015)	22
Tabela 16. Szkoły gimnazjalne na terenie gminy Przasnysz (wg stanu na rok szkolny 2014/2015)	23
Tabela 17. Struktura dochodów Gminy Przasnysz w latach 2009 – 2013 ze względu na rodzaj	25
Tabela 18. Dochody Gminy Przasnysz w latach 2009 – 2013 ze względu na źródło pochodzenia	26
Tabela 19. Struktura dochodów własnych Gminy Przasnysz w latach 2009 – 2013	27
Tabela 20. Wydatki Gminy Przasnysz w latach 2009 – 2013	28
Tabela 21. Struktura wydatków Gminy Przasnysz w latach 2009 – 2013	28
Tabela 22. Wyniki wykonania budżetu Gminy Przasnysz w latach 2009 – 2013	31
Tabela 23. Przedsięwzięcia realizowane ze środków unijnych w latach 2007 – 2013	32
Tabela 24. Analiza SWOT	41
Tabela 25. Wskaźniki realizacji	48
Tabela 26. Krajowe programy operacyjne na lata 2014 – 2020	53

Spis wykresów

Wykres 1. Wielkość gospodarstw rolnych na terenie gminy Przasnysz	10
Wykres 2. Źródła dochodów gospodarstw domowych	13
Wykres 3. Dynamika rozwoju przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne	15